

SK.

ÜLIÕPILASLEHT

ENÜS

1911 - 1931

TARTUS

Nr. 11

TALVEKUUL

1931

ASUTATUD 1909.

**EESTI
LAENU
PANK
A/S.**

**EESTI
UNION
KINNITUS
A/S.**

*

TELEFONID:

Operatsioonisaal
2-34

Juhatus 24-24

**KÕIK PANGA-
OPERATSIOONID**

TALLINNAS,

SUUR KARJA TÄN. 18, omas majas.

*

**JUHATUS JA
PEAKONTOR**

Telef. 11-90.

**KÕIK
KINNITUSALAD**

Õlletehas „LIVONIA“

Tartus, Kalda 5/6. Telefon 2-38.

Soovitab naturaalsid
essentsidest ja
mahladest valmistatud
kõrgeväär-
tuslikku

**limonaadi ja
keedetud
mõdu.**

*

Eesti Laenu- & Hoiu-Ühisus

TARTUS, SUURTURG NR. 14, OMAS MAJAS.

TELEFONID 700 JA 177. TELEGR. AADDRESS: „ELHÜ“. POSTKAST 238.

ASUTATUD 1902.

ESIMENE EESTI ÜHISPANK

ASUTATUD 1902.

Võtab raha hoiule ja annab laenusid. Ostab ja müüb välisraha.
Tšekid Soome, Läti, Rootsi, Inglise, Saksa, Prantsuse, Ameerika ja
Helveetsia valuutas.

Kodumaal ühendused kõigis kohtades teiste pankadega.

- - KÕIK PANGAOPERATSIOONID - -

Uuemate nõuete järele kindel varakamber. Koduseks varakogumiseks ilusad hoiukarbid.

Agentuurid: Kindlustusselts „Eesti“. Esimene Eesti Kinnituse Selts „Eeks“.

Napsi- ja liköörivabrik

O.-ü. „EMLO“

ASUT. 1920. Tallinn, Pikk 17. ASUT. 1920.

Tel. 431-08.

Soovitab oma vabriku **liikööre** ja **napse**, millised viimasel toitlusnäitusel kroonitud suure kuldaurahaga.

Saadaval igas veinikaupluses ja restoranis kogu Eestis.

V. a. akadeemiline kodanik!

Praegune raske majanduslik seisukord muutub ka meil Eestis kordkorralt ähvardavamaks. Palju kergendust tooks oma riigi kodanikkude koostöö ja vastastikune toetus. — Tööd ja leiba eeskätt oma maa kodanikkudele — sellepärast tarvitagem kodumaa tööstuse tooteid. Seda võimaldab Teile kodumaa vabrikute riidekauplus, kus aintüksi kodumaa tooted müügil.

Vill — Puuvill — Kunstsiid.

Kodumaa vabrikute riidekauplus

Heinrich Tofer

Tallinn, Suur Karja 15,

Müürivahe nurgal.

**SOOVITAME
OMA KÕRGE-
VÄÄRTUSLISI:**

CRÊPE DE CHINE,
CRÊPE GEORGETTE,
TWEED, RIPS,
ATLAS, SERGE,
POPPELINE, FLAMENGO,
BOSTON CHEVIOT, CABARDINE,
CHARMELINE JNE.

* *

*

**ADDRESS:
TALLINN-VOLTA 3.**

**TUNTUD
HÄÄDUSES
VALMISTAME:**

COTTON JA MUID
SUKKI, SOKKE,
MOODSAIS MUSTREIS,
MILANAISE, TRIKOOD,
TRIKOOPESU, PESUPITSE,
KÕIKSUGU PAELU JA NÖÖRE
JNE. JNE.

* *

*

**TEL.: 426-31,
LADU TEL.: 426-32.**

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Eesti Naisüliõpilaste Seltsist 1926 – 1931.

Käesoleva kuu 14. päeval pühitseb Eesti Naisüliõpilaste Selts oma 20. aastapäeva. Kui selle sama lehe veergudel ENÜS võis viie aasta eest märkida ära oma 15. aastapäeva, siis oli sel puhul hädavajaline põhjalikum tegasivaade möödunud ajale. Oli vajaline selleks, et tutvustada laiemat üliõpilasperet vanema naisüliõpilasorganisatsiooni tekkimis- ja arengulooga; oli vajaline selleks, et näidata neid raskusi, millega tuli võidelda naisüliõpilasel üldse enda maksmapanemisel ja organiseerumisel. Ühtlasi oli siis juba võimalik pikemalt peatuda ENÜS'i püüete ja sihtide juures.¹⁾

Praegu, kahekümnenda aastapäeva lähel, millal jällegi on liitunud viis tööaastat ENÜS'i minevikule, tahaks Seltsi tegevuse ülevaates piirduda vaid nende mõtete, algatuste ja sünd-

mustega, mis on tekkinud ja arenenud viimase viie aasta piires.

See ajavahemik pole kuigi suur üksus organisatsiooni elus. Kuid teataval määral on üliõpilasorganisatsioon siin erandiks. Noormaalsete õpitingimuste juures on viis aastat ajaks, millal ollakse üliõpilane. Seega nende aastate piires võib kõnelda püsivast perest, teatavast tervikust isikliikmete koosseisus. Ja see ongi asiolu, mis näib olevat oluline ja küllaltki mõõduandev, et kõnelda lähemast minevikust.

On endastmõistetav, et Seltsi ideeline alus naisüliõpilaste koondamisel ja Seltsi sihid püsivad kindlalt endistena. Püüdu kultuurile ja enesearengule, samuti solidaarsuse ja vastastikuse hindamise nõuet kogu üliõpilaskonnas on ENÜS tahtnud edendada oma liikmete kaudu, püüdes neid kasvatada iseseisvalt mõtlejaiks ühiskonna liik-

meiks, teadlikkudeks riigikodanikkudeks.

Nende sihtide saavutamine on teataval määral kergendatud organisatsioonil, millel on olemas mineviku tugi ja enam-vähem kujunenud traditsioonid. Kuid ühtlasi ei pea selleski kunagi unustama, et järjest arenev elu nõuab tekkinud olukordade objektiivset hinnangut ja ühenduses sellega ümberkorraldusi sihtide taotlemisel.

Käsitades siinkohal ENÜS'i viimaseid tegevusaastaid, võib märkida, et Selts on kindlalt püsinud omaks võetud põhimõtteil, neid järjest süvendades ja arendades. Vastavalt elu nõuetele arenes Seltsi tegevus peamiselt kahes suunas: Seltsis eneses ja üliõpilaskonnas, tarbe ning võimaluse korral haarates ka kaugemale.

Seltsi sisemist elu juhib demokraatlik vaim. On kujunenud endastmõistetavaks, et Selts hindab ja kõigiti püüab hoida alal üksikliikme omapära. Üli-

1) Vaata „Üliõpilasleht“ — ENÜS'i erinumber 1927. a., nr. 5.

maks kasvatussihiks on kujunenud isiksuse arendamine kultuurilise ühiskonna liikmeks. Selts püüab omis liikmeis kasvatada üksteise mõistmist ja lahkuminevate vaadete vastastikust respektemist. Kuid säilitades iga üksikliikme omapära, Selts teiselt poolt püüab kujundada omi liikmeid teadlikkudeks ühiskonna liikmeteks, kes kõrgelt hindavad ja tunnustavad ühiskondlikku korda. Nii näiteks peab iga liige respektema Seltsi kodukorda ja alluma Seltsi korraldustele. Tundub, et nimelt eelmainitud alus Seltsi põhimõtteis annab kõige soodsamaid võimalusi Seltsi sihtide taotlemisel. Ainult sarnaselt on võimalik, et sageli erinevate maailmavaadetega kaasvõitlejad leiavad ühise aluse Seltsi puudutavais küsimusis.

Olulisemaks osaks Seltsi si-setegevuses on alati olnud isikliikmete lähendamine üldise vaimse õhkkonna loomiseks. Aastate kestel on Seltsi pere kasvanud, nii et ENÜS on üheks suuremaks naisüliõpilasorganisatsiooniks. Suure liikmete arvu juures on loomulik, et iseenesest tekib lähem kontakt huviosaliste vahel, kes liituvad huviringideks üldkultuuriliste, teaduslike, muusikaliste või sportlike sihtide taotlemise otstarbel. Teiseks lähemaks liitumisvormiks on traditsioonilised akadeemilised perekonnad. Võrreldes mõlemaid, näib, et sageli huviosaliste ringid seovad enam isikliikmeid kui akadeemilised perekonnad.

Huviringid on omalt poolt aidanud kaasa vastavale toimkonnale referaat-õhtute korraldamisel. Ei saa salata, et Selts sel alal on tegutsenud intensiivselt. Semestrite kestel on korralda-

tud rida ettekandeid, kus kaasvõitlejad on käsitelnud laiemaid üldkultuurilisi, samuti kitsamaid erialalisi küsimusi: majanduslikke, juriidilisi, kirjanduslikke j. t. Siinkohal olgu märgitud vilistlaste rohket kaasabi Seltsi vaimse elu sisustamisel. Vilistlased on semestrite kestel korraldanud ettekandeid ja vilistlasõhtuid, kus on käsiteldud laiemaulatuselisi küsimusi.

Ettekandeõhtute kõrval on mitmel korral pühendatud õhtuid muusikale ja deklamatsioonile.

Lõbusaiks paladeks tõsise töö kõrval on kujunenud vil. vil. ja ksv. ksv. omavahelised koosviibimised üksikul laupäevil, aasta- ja vilistlaspäevil, nende juurde hoogsad mardri- ja kadriõhtud. Neil puhkudel võistlevad sageli teravmeelsed naljad ja improviseeritakse kohapeal tujuküllaseid ettekandeid.

Head meelelahutust ja ajaviidet leiavad kaasvõitlejad veel mitmesuguste sportlike mängude harrastamisel, kõnelemata võimlemistundidest.

Olulise tähtsusega on olnud Seltsile tihe kontakt rohkearvilise vilistlasperega. Iga-aastased vilistlaspäevad on kujunenud sel alal haripunktiks.

Vilistlaspäeva kandvama osa moodustab traditsiooniline ettekanne vilistlaselt, milles tavaliselt leiab käsitlemist laiaulatuselisem aktuaalne päevaküsimus. Peale selle peetakse vilistlaspäeval Vilistlaskogu ja Seltsi ühine koosolek, mis võimaldab vastastikust informatsiooni siseellu puutuvais küsimusis. Neil päevil algatatakse ühiselt uusi mõtteid ja pannakse alus uutele kavatsustele.

Selts hindab eriti kõrgelt tihedat kontakti vilistlasperega, kuna ju vanem generatsioon

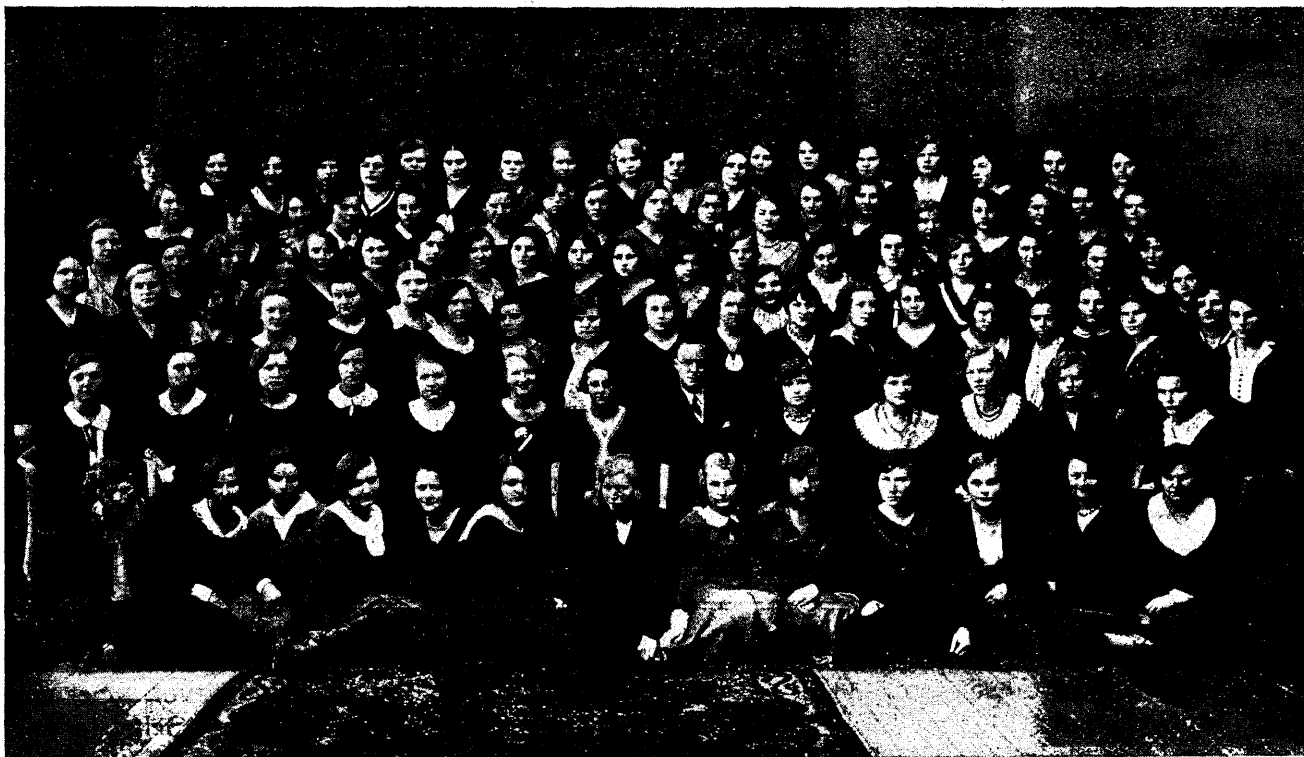
kannab vahetult edasi Seltsi tõekspidamisi ja traditsioone. Kuid veelgi olulisemaks on Seltsile kõlblas tugi ja tegeliku elu kogemused, mida suudavad anda vilistlased, olles nooremaile nõuandjaks ja ergutajaks.

Peale nimetatud vaimse ja kõlbla toe ei saa jätta märkimata vilistlaste ainelist tuge Seltsile. Vilistlaskogu on annetustega täiendanud Seltsi raamatukogu, sisustanud Seltsi ruume ja finantseerinud Seltsi ettevõtteid.

ENÜS'i siseellu puutuvast korraldusist on märkida Seltsi laiendatud juhatuse ellukutsumist 1927. a. I semestril. Laiendatud juhatuse ülesandeks on põhimõtteliste küsimuste igakülgne kaalumine ja hiljem vastava materjali esitamine Seltsi üldkoosolekule. Teiselt poolt otsustab aga laiendatud juhatuse rea vähema tähtsusega küsimusi iseseisvalt, nendega koormamata üldkoosolekut. Seetõttu on järjekordsed asjaajamiskoosolekud muutunud lühemaks ja harvemaks ega nõua enam kaasvõitlejailt asjatut energiat.

Vastavalt Seltsi arenevale elule toimus viimaseil semestrel järjekordne kodukorra parandamine ja täiendamine. Puhttehnilist laadi üritusist on algatatud ja lõpule viidud Seltsi raamatukogu ajakohane katalogiseerimine ja Seltsi arhiivi korraldamine.

Aastate kestel on Seltsile olnud murelapseks korteriküsimus. Tahtes omada meeldivat ja mugavat kodu, on Selts olnud sunnitud korduvalt otsima kohasemaid ruume. Kuid olles kindlad, et ainult oma kodu rahuldab kõiki nõudeid täiel määral, Selts koos Vilistlaskoguga on

Eesti Naisüliõpilaste Selts 14. novembril 1930.
Keskel küllalised Eteläsuomalainen Osakunnast.

asunud majafondi rajamisele. Paraku on selline ettevõtte praeguse majanduskriisi ajal vägagi raskelt teostatav kavatsus, kuid kindel tahe ja lootus seda täide viia on siiski pandiks tulevikule.

Siirdudes Seltsi välistegevusele peab esmajoones nimetama Seltsi püsivat püüdu üliõpilasseltside koondamisel. ENÜS võttis innukalt osa Üliõpilasseltside Liidu loomisest 1925. a. II semestril ja selle edaspidisest arengust, olles veendunud, et ÜL on vajaline seltside põhimõtete süvendamisel ja levitamisel. Kuid kahjuks pidi koostöö peagi kannatama lahkheidete all, mis sundisid ENÜS'i tegema omi järeldusi ja lahkuma ÜL'ist (16. III 1928), kuna oli rikutud Liidu liikmete üheõigusluse põhimõtte¹⁾.

1) Siinkohal olgu juhitud „Üliõpilaslase“ ÜL'i erinumbrile 1931. a. nr. 5,

Edustuse valimisnimekirja koostamisel oli aluseks proportsionaalsuse põhimõtte, mille põhjal kuulus esikoht VII Edustuse valimisnimekirjas ENÜS'ile. Osa Liidu liikmeid ei leidnud olevat vastuvõetava naiskaasvõitleja kandidatuuri paigutamise nimekirja esikohale. ENÜS leidis selles üheõigusluse rikkumist ja pööras arupärimisega Liidu poole. Kuna Liit jättis küsimuse selgitamata, ei leidnud ENÜS võimaliku olevat töötada Liidus ja lahkus. Lahkunud ÜL'ist pole ENÜS kunagi loobunud seltside koostöö mõtte vajalikkusest. Samasisulise deklaratsiooni saatis ENÜS ka ÜL'ile sealt lahkudes.

Tegelikult on ENÜS eeltoodud põhimõtet püüdnud teostada, liitudes seltside ühise nimekir-

kus ebatäpselt käsitletud ENÜS'i lahkumise põhjusi ÜL'ist.

jaga kahel viimasel Edustuse valimisel.

ENÜS on aastate kestel püüdnud omalt poolt edendada naisüliõpilasseltside omavahelist mõistmist, vastastikust hindamist ja sõbralikku läbikäimist. On korraldatud vastuvõtuõhtuid naisüliõpilasseltsidele ja on elavalt vastu külastatud. Tõepoolest tundubki, et üldkasulikes algatusis kui ka puht naisüliõpilaskonda puutuvais küsimusis naisüliõpilasseltsidevaheline ühine töö areneb tõusu suunas.

Järjekindlalt on Selts koos ENÜS. „Ilmatar'iga“ püüdnud koondada kõiki naisüliõpilasseltsidevahelise „Lilli Suburgi Abiraha“ juurde ja nüüd ongi need püüded omandamas reaalseid kuju. Vastav nõusolek kahelt organisatsioonilt on olemas ja kõige lähemal ajal võidakse

asuda ühisele tööle, kuna Abiraha muudetud põhikiri on käesoleval semestril kinnitatud.

Ka on ENÜS'il tihe kontakt Eesti Akadeemiliste Naiste Ühingu, mille mõtte algatajaks on olnud ENÜS'i vilistlased, kes praegugi moodustavad suure osa selle liikmeskonnast. Ühtlasi asub EANÜ korter juba altpäevilt Seltsi ruumes.

Koos Tartu naisorganisatsioonidega Selts võttis osa ühise lugemislaua asutamisest ja korraldamisest. Siinkohal olgu nimetatud, et ENÜS on alati huviga jälginud naisliikumist üldse ja eriti Eestis. Selts on oma esindajate kaudu võtnud osa naiskongressidest ja on töötanud kaasa Naisorganisatsioonide Liidu poolt algatatud kavatsitava perekonnaseaduse muutmise seaduse allkirjade kogumisel. Sel puhul avas Selts oma ruumes allkirjade kogumispunkti ja rakendas korjamistööks omad liikmed. Samuti organiseeris ENÜS Rahvusvahelise Akadeemiliste Naiste Liidu palvel allkirjade kogumist Rahvasteliidule naise kodakondsuse määramise asjus.

Üliõpilaskonna üldtegevõtteist on ENÜS järjekindlalt osa võtnud oma esindajate kaudu, kes on töötanud Edustuses, Üliõpilaskonna juhatuses ja toimkonnades. Ka on Selts elavalt aidanud kaasa Üliõpilaskonna toetusnädala heale kordaminekule ja mitmesuguste Üliõpilaskonna vastuvõttude korraldamisele. Nii võttis Selts oma ruumes vastu Tartut külastava Ungari haridusministri krahv Kuno v. Klebelsbergi, Norra nais-üliõpilaskoori liikmeid ja teisi Üliõpilaskonna sise- ja väliskülalisi.

Olles veendunud Üliõpilas-

Vilistlaskogu juhatus.

konna omaabi ettevõtete vajalikkuses, ENÜS astus 1929 II sem. in corpore Akadeemilise Kooperatiivi liikmeks. Ka korraldas Selts koos ENÜS. „Ilmatar“iga omis ruumes kinnise loterii «Lilli Suburgi Abiraha» suurendamiseks, mis andis üle 809 krooni puhast sissetulekut.

ENÜS elab huviga kaasa kõigile aktuaalseile päevaküsimusele; üldkultuurilised ja rahvuslikud algatused leiavad alati elavat vastukaja Seltsi peres. Nii on suur osa ENÜS'i liikmeid ka äsjaasutatud Akadeemilise Rahvusliku Kultuurühingu liikmeid, kõnelemata teistest akadeemilistest ühingutest ja seltsidest, kuhu on koondunud kaasvõitlejad vastavalt oma huvialadele. Samuti võtab rida Seltsi kaasvõitlejaid ja vilistlasi osa Naiskodukaitse tegevusest.

Hõimupäevade korraldamine on leidnud alati elavat vastukaja ENÜS'is. Hinnates kõrgelt hõimutöö tähtsust ning tahtes tihendada sõpruslaseid hõimudega, Selts koos Vilistlaskoguga sõlmis sõpruslepingu Eteläsuomalainen Osakunta'ga 10.

oktoobril 1930. aastal, Osakunna 25 aastapäeval. Sel puhul sõitsid Helsingi Seltsi ja Vilistlaskogu esindajad, et pidulikult kirjutada alla lepingule. Sestsaadik on kujunenud meeldivaks kombeks vastastikused külaskäigud sõpruslepinglaste aastapäevil, kus avaneb võimalus vahetult tutvuda organisatsioonide püüete ning sihtidega ja sõlmida lähemaid sõpruslaseid isikliikmete vahel. Samuti olgu nimetatud ENÜS'i esindajate osavõttu Osakunna suvipidustusist, mis omaltpoolt edendanud üksteise tundmaõppimist. Vastastikune läbikäimine ja püüd süvendada üksteise tundmaõppimist on olnud elav.

ENÜS'i peres on käesoleval semestril 135 (111) liiget, Vilistlaskogus 74 (29) liiget¹⁾. Kõiki neid seovad ühised traditsioonid, töekspidamised ja sihid, kuid veel enam — ühine vaimne õhkkond ning ühine tahe olla kasulik oma rahvale ja toetada meie rahvusliku riigi kõikkülgset edu.

Annallisa Laasi.

1) Klambrites märgitud liikmete arv 1926. aastal.

Kultuurikriisist.

Ette kantud ENÜS-i aastapäeval 14. nov. 1930. a.

Tänapäeval vaatavad nii mõnedki ettenägelikud kultuurifilosoofid ja ka teised mõlled, kel on südames inimsoo tulevik tema humaanses ja kultuurses mõttes, õige pessimistlikult tulevikku. Inimsoo elusiht, meie elutuuma küsimused, kultuuri ja tsivilisatsiooni probleemid on muutunud aktuaalsemaks nüüd, kus maailmasõja purustavate tagajärgede parandamine juba enam-vähem teostatud — küll vaid teatavas kitsamas mõttes — ja sellega teatav osa energiat vabastunud otsekohestest suruvaist elualalhoiu ja elukorralduse küsimusist. Teiselt poolt aga on maailmasõja tagajärjel ühiskonda tekkinud nii sügavad vaod, esile kerkinud nii sügavad muutused, et tavalistest ümberkorraldusviisidest enam ei näi piisavat ja inimsugu ülesandees seisab — kogu oma ühiskondlikku, õiguslikku ja moraalset struktuuri samuti ka mõtlemis- ja tundmisviise seada teisele, senisest väga erinevale alusele.

Kultuurküsimus on sellise ümberkorralduse juures väga tähtis. On ju selles, mis meie kogusummana mõtleme kultuuri all, tavaliselt leitud inimolemise ülimat mõistet, ühtlasi selle lõplikumat sihti. Kõik muu — varandus, komfort, tehnika, teadus on mõeldud ülalnimetatud sihi saavutamise abinõuna.

Kuid enne kui kultuurikriisi küsimusele üldse läheneda, peab vahet tegema kultuuri ja tsivilisatsiooni vahel, mida väga tihti tarvitatakse sünonüümidenä.

Oleks mõttetu praeguselgi juhul täpsamat defineerimist ette võtta, kuna seda vahetegemist juba õige kestvalt on katsutud vormuleerida ja seda kunagi pole suudetud teha. Nii näeme meie kultuurilugu jälgides, et õige tihti tsivilisatsioonist räägitakse, kuna õieti on kultuurist jutt või vastupidi. Tegelikult on kultuur ja

tsivilisatsioon õige lähedas tähenduses. Kultuurilise arengu eelduseks on enam-vähem lähedad majanduslikud olud ja teatav tsivilisatsiooni aste. Ja tsivilisatsioon juurdub kultuurilistes püüetes.

Kuid tavaliselt tõmbame meie siiski kaunis kindla vahejoone nende kahe vahel: meie räägime kreeka kultuurist ja rooma tsivilisatsioonist. Meie teame, et

Vil. Hilda Taba.

ameeriklased on väga tsiviliseeritud, kuid kahtleme nende kultuursuses. Ja sama vahetegemise põhjal räägime meie kultuurikriisist, kuna ometi meie tsivilisatsioon läbi elab oma hiilgeaega.

Üldiselt mõeldakse tsivilisatsiooni all majanduslikku, tehnilist ja kaubanduslikku, samuti tehnilis-teaduslikku arengut.

Viiimase sajandi tehnika hiilge-

saavutised — telefon, elekter, raadio, lennundus, massiproduktioon jne. on kõik kõrge tsivilisatsiooni tunnuseid, kuid kuipalju nad on kaasa aidanud meie kultuuri taseme tõususe, selles võib olla juba kahtlusi.

Kultuuri all mõtleme meie midagi, mis enam on seotud inimese vaimlise olemusega. Peenetundlikkus, takt, kujutlusvõime, tundelaad, maitse ja kõik funktsioonid, mis on seotud teatava sisulise väärtushinnanguga, kuuluvad kultuuri alla. Samuti need kombad, viisid ja läbikäimisvahendid, milliseid inimesed tarvitavad suhtudes üksteisesse ja nii füüsilistesse kui vaimlistesse objektidesse.

Kultuuri mõiste sisu on tihti katsutud samastada teatavate lõppsaavutiste, teatavate objektidega. Nii näiteks on traditsiooniliselt kunst, kirjandus ja filosoofia kultuurilade monopolile pretendeerinud. Toodangu hulka ja väärtust nimetatud aladel, kuigi see piirduks vaid mineviku pärandusega, on rahvuslikult seisukohalt tarvitatud kultuuritaseme baromeetrid. Ja sageli loetakse filosoofilist või kirjanduslikku erudiiti eo ipso kultuurinimeseks.

Oleks vahest õigem kultuuri sisu leida suhtumusviisides kultuurvaradesse, samuti kui elavatesse tänapäeva küsimustesse ja tegelikkusesse läbikäimisvahenditesse, kui neis objektides, millesse suhtutakse. Kultuur, selleks et tõeliselt olla oma nime vääriiline, peab olema elav, mõjustama tegelikult elamus- ja tundmusviise. Mineviku kultuurivarad, olgu nad kui rikkalikud tahes, võivad kergesti muutuda surnud varadeks, kaotada seose tegeliku eluga. Kuigi on väga raske põhjalikult tutvuneda kunsti ja kirjandusega oma väärtushinnangut ja maitset mõjustamata, võime siiski kujutella neil aladel erudiiti, kes oma

tundmusviisidelt ja nii väljendus- kui läbikäimismooduseilt mõjub väga ebakultuursena.

Mitte mis ei ole tähtis kultuurküsimusis, vaid kuidas. Mitte mis me teame, tunneme või mõtleme, vaid kuidas meie seda teeme, annab meile kultuurinimese kvaliteedi.

Veel teist asjaolu peame kultuurist mõteldes tähele panema, nimelt, et ta ei peitu mitte üksikeseis, üksikalades, vaid kõiki elunähtusi läbistavas meelsuses. Olgugi, et see meelsus ikka väljendub konkreetseil juhtudel.

Lõppeks on võimatu rääkida kultuurist kui ühest ja ühtlasest. Pole olemas kultuur, vaid kultuurid — mille erivärvingud on tingitud nii ajajärgust kui geograafilisest asendist ja tema kandjast rahvast. Kultuuri üks peamisest iseloomujoonist on individuaalsus — ja olles individuaalne, ta peab erinema nii aja kui rahvuse suhtes. Nii tunneme meie ida ja lääne kultuuri, inkade ja india kultuuri ja meie räägime isegi elukultuurist, mõistes selle alprantsuse peenendatud elunaudingut — söögikultuurist ja raamatukultuurist.

Missugused on need põhjused, mis sunnivad meid kultuuri suhtes pessimismile, või õieti, millistel alustel oletatakse praegu kultuurikriisi olemasolu.

Ühe rühma kultuurpessimiste moodustavad need ajaloo filosoofid, kes pooldavad n. n. kultuurteooriat. Nagu organism sünnib, areneb ja sureb, nii ka kultuurid. Nad sünnivad, elavad üle teatava hiilgeaja ja surevad siis paratamatult oma enese hiilgusest, niifltda, ära sööduna. Selline tsükliline kultuuride tõus ja langus sünnib nende arvates fataalse paratatusena ja selle vastu ei aita mingi organiseeritud võitlus, mingi n. n. kultuurtahe. Ajaloost leiavad nad küllalt põhjendusi oma väidetele. On ju peaaegu jäljetult kadunud omal ajal hiilgavad inkade ja mayade kultuurid, Egiptusest on järgi jäänud vaid mõned püramiidid ja pergamendid ja Hiinas järgnes

elavale ülesehitusele mitmetuhandeaastane seisak.

Praegune läänekultuur, mille all mõeldakse Lääne-Euroopa ja Ameerika kultuuri — Venemaad loevad nad idakultuuri piirkonda — elas enne sõda oma hiilgeaja ja elab nende arvates praegu juba degeneratsiooni tähe all. Oswald Spengleri — kultuurilanguse teooria vaimurikkama ja teravmeelsema analüüsija teos „Der Untergang des Abendlan-

VII. Johanna Rebane-Sild.

Esimesi eesti akadeemilisi naisi, kes omandanud teadusliku kraadi, lõpetades Berni ülikooli 1911. a. dr. phil. astmega. Õppevaheajal kodumaal viibides võttis osa Eesti Naisüliõpilaste Seltsi asutamise eeltöist. Lõpetanud ülikooli, liitus Seltsiga esimese vilisilaseks.

des“ — on suurt mõju avaldanud Lääne-Euroopa ja Ameerika mõtlejate ringkonnas ja on paljusid praegu, kes näevad pärast sõjaaegsest majanduslikust segadusest vaimlise ühtluse ja värs-kuse puudumises meie kultuurilangust ja ootavad teatava in-nuga uut Messiast tõusvat Aa-siast — ja nimelt Venemaalt.

On kindel, et ükski kultuur ei saa kaua püsida aegajalt saamata värsket verd. Vanadel kultuuridel oli see hädaoht, et nad vastavate läbikäimisvahendite puudusel olid liiga isoleeritud, liiga endasse süvenesid ja ummikusse sattumise puhul ei saanud mingit tõuget väljastpoolt. Eneseküllastus ja värske vere puudus lõi degeneratsiooni. Sama ei saa aga praegusel ajal tõeks pidada. Viimasel ajal on kogu maailm nii lähedasse ühendusse astunud, et on võimatu kultuuriline areng, terve rea kõrval- ja välismõjudeta. Hiina, Vene ja India ei ole meile mitte terrae incognitae, milliste vaimline elu, kunst ja kirjandus oleksid meile tundmatud. Ainult mitte kõik, mis seal sünnib ei saa Läänes teatavaks, vaid on käimas alaline kultuurvarade vahetus ja vastastikune mõjustamine. Vastavalt sellisele vastastikusele tutvunemisele on arenenud ka enesekriitika, on süvenenud teadlikkus va'esuundadest, sellega avanenud teatav parandamisvõimalus. Kahtlane on, kas ajalooliste kultuuride languse puhul selles üldse teadlik oldi, kas ennast üldse seesugusel viisil kritiseerida võidi kui meie seda praegu teeme.

Kas oli Egiptusel või Babüloonial oma Spengler? Tundub, et kultuurpessimismi olemasolu fakt, et meie teadlikud oleme kultuurikriisid, annab küllalt põhjust optimismiks ja väljavaateid paremasse tulevikku. Ei üksikud rahvused ega ka üksikud mandridki enam käi oma kultuurarengus isoleeritud eriradu ega kasva lokaalselt piiratud õhkkonnas, vaid tegutsevad intensiivselt rahvusvahelisel alal. Sellepärast võib pigemini oodata aeglast värvingumuutust kui täielikku langust.

Teine, juba suurem ja teravam ühtlasi ka ligem hädaoht meie praegusele kultuurile on masin, — nimelt meie kiirelt arenev tehnika ja sellega kaasaskäiv elu mehhaanistumine. Masinat on alati mõeldud inimhinge vabastava vahendina. Masin pidi inimesele andma absoluutse kontrolli materjaalse maailma üle ja ühes sellega jumaliku vabaduse.

Seltsi s/s laiendatud juhatus.

Ja mida oleks soodsateks kultuuritingimusteks enam tarvis kui vaimu elumuredest vabastajana, jõukust teataval määral ja soodsaid elutingimusi. Pole ükski kultuur, võib-olla India välja arvatud, kasvanud vaesusest. Kunst, teadus ja kirjandus on paratamatult luksus, mida endale ainult siis lubatakse, kui otsekohesed elutarbed on rahuldatud. Ja kui pole kultuuri nautijaid, siis on ka loomingul vähe aset.

Masin töötab inimtööd vähendada, selle produktiviteeti tõsta ja üldist jõukust suurendada.

Ei saa ütelda, et ta seda poleks teinud. Masina tsivilisatsioon on meile võimaldanud palju laialisema kultuurvaradest osavõtu. Raamatud, teater, muusika on palju üldisemalt kättesaadavad kui varemalt. Meie võime raadio kaudu kuulda operit Berliinist või mõnda teaduslikku loengut Londonist. Ajakirjandus toob meile igapäev teateid sündmusist ja probleeme kogu maailmast jne. jne.

Kuid kui meie arvame, et masin on jäänud meie alandlikuks teenriks, siis eksime väga. Masin ja tehnika on loonud ühiskondlikku struktuuri, kus inim-

väärtus on jäämas ikka allapoole. Mitte ükski töölised vabrikus ja teised, kes otsekohe masinaga ühenduses, ei ole sunnitud kaotama oma individualiteeti ja muutuma elutuks, tahtetuks rattaks suures ja keerulises mehhanismis. Meie kõik peame seda tegema. Meie kõik oleme paratamatult seotud meie praeguse elumehhanismiga, mis liigub masina tähe all. Nagu Chesterton ühes omas artiklis „New-York Timesis“ tähendab — Meie arvame, et juhime automootorit, kuid tegelikult juhib mootor meid, samuti kui kirjutusmasin tippijale dikteerib. Masinal on oma käigu- ja töötamisreedused ja nende kontrollimiseks peab inimene neid täpsalt jälgima. Ja seda tehes on ta mõtlemisviis, kogu ta olemus masinast mõjustatud. Ta on, nii öelda, poole oma hinge ära mütunud. Meie tehniline areng on algatanud võimsa mehhanismi ja nüüd on kartus küllaltki põhjendatud, et see areng meie tahes või tahtmata omas suunas jätkub, olgugi see tihti vastukäiv inimsöö parematele soovidele ja eriti hädadohtlik meie kultuurelule. Moodne inimene pole mitte piksetvalitsev jumal,

millena ta ennast kujutleb, vaid metsamees, keda välk on rabaanud. Elu mehhanism on meid haaranud, meid tööle sundinud. Meil on partei mehhanism, meil on valitsuse mehhanism, meil on ajakirjanduse mehhanism — veel palju ühiskondlikke mehhanisme, mis näivad töötavad mingisuguse pimedada, fataalse jõududekombinatsiooni najal, milles puudub sotsiaalne ja kultuurne enesemääramine, nende survele sotsiaalne kohusetunne, kultuurtahe ja ühiskondlik moraal on muutunud õhukeseks paberiliseks varjuks.

Teine moment samas küsimuses on eesmärgi või otstarbe küsimus. Igat üksikut tsivilisatsiooni saavutist võib tarvitada kas kultuurhüvede tõstmiseks või nende langetamiseks. Elektril on suured teened tsivilisatsiooni arengus, ta on võimaldanud lõpmatu soodustusi, kuid samuti tarvitatakse elektrit suureks kuulutusplakaadiks, mis väga ebamaitsekal viisil reklaamib närimiskummi ja väga rikub linna õist piirjoont. Kiireid läbikaimisviise, samuti ühendusvahendeid võib tarvitada niihästi kultuurkasvatuseks kui ka inetuks

propagandaks. Moodne keemia on rakendunud mürkgaaside valmistamisele, millistega aastatuhandete jooksul kogutud kultuurivarad kui ka rahulikud kodanikud ühe käeliigutusega võivad muutuda tuhahunnikuks. Ja raadio, mis iseenest suurte kultuuriliste võimalustega on seotud, on New-Yorki surutumates osades muutunud selliseks banaalseks ja kärarikkaks asjaks, mis kultuurilise olemise teeb täitsa võimatuks.

Nagu lapsel on meie praegusele inimkonnale antud kardetav mängukann, millega meie ei oska vastavalt ümber käia. Mida suuremad ta potentsiaalsed hüved, seda suuremad ka hädahud.

Asjad, esemed on sadulas ja juhivad inimkonda — üksik iseseisvam mõtleja on enese sulgenud laboratooriumi ja teenib selle otstarvet, poeet-unistaja rakendab oma ettekujutusvõime reklaambüroole, teaduslikud uurijad on suurärde teenistuses ja kunstnikud maalivad müügiks.

Kuid praktilisus polegi nii suur hädahoht kultuurpüüetele kui see võidujoovastus, mis kaasas käib tehniliste saavutistega. Saavutis, millesuurimaks teene on materjalne komfort ja tehniline otstarbekus, nähakse nii suurt võitu, et loobutakse edasi võitlemast selleks, et füüsilisele triumfile vaimliselt vastavat luua. Viimaseta on aga esimene sama mõttetu, sama vähese väärtusega kui vahest foxtrotti rekordis.

Tehnilise arengu iseärasusi on, et probleeme lahendades see ühtlasi loob sama arengut puudutavaid probleeme ja nii kestvalt monopoliseerib vaimlist energiat.

Tänapäeva tehniline areng on loonud enam probleeme kui ta lahendanud on; nii on vaimline energia sel alal monopoliseeritud ja humaanal enam-vähem jäetud hooletusse. Kuid uued otsingud ja uus looming kultuuri alal on mitmekordselt tähtis eriti nüüd. Maailma struktuur on mitmesugustel põhjustel nii muutunud, et vanad väärtused, vanad moraalsed, esteetilised ja sotsiaalsed kodeksid pole enam vas-

tuvõetavad. „Zurück zur Natur“, mida tihti reaktsiooni meeolus arstimina reklaamitakse, on vaid enesepete — meie oleme, mis meie oleme, täh. tsiviliseeritud maailma kodanikud ja päris tõeline „Zurück zur Natur“ jääb meile paratamatult utopiaks. Meie ainus pääsetee on edasisammumine, uute väärtuste, uute hindamisviiside, uute tundmus- ja esteetiliste elamusviiside otsing. Orgaaniline elu ja veel enam inimelu võib vaid ühes suunas sammuda, nimelt edasi.

Oleks absurd väita, et meie Eestis otsekohe masina hädahud oleksime. Pigemini kannatame tehnika puuduse kui selle ülirohke all. Kuid kaudselt on mehhaanistumine siiski ka meid haaranud — kuna meie oma kultuuritaseme alalhoidmiseks suurel määral võõraskultuuridest sõltume. Meie võime oma kultuuri pidada omapäraseks — täh. erilise rahvusliku värvinguga, kuid oleks väga ekslik teda pidada kuigivõrt iseseisvaks. Meie väiksemgi kultuurelu avaldus juurdub võõraskultuuris, kui meie seda ligemalt analüüsime. — Rääkimata sellest, et meie mängime võõraid teatritükke, kuuleme suurel määral võõrast muusikat — meie mõtleme väga suurelt osalt ka võõraid mõtteid, sellega kajastub ka kõik, mis välisilmas sünnib, meil õige elavalt, olgugi, et otsekohesed tegurid meil ise puuduvad. Kuid peale sellise üldise kultuuritõve kaasapõdemise on meil terve rida erihädahõhtusid, mis on kohalikud ja meie oma oludest tingitud. — Üks peamistest on meie majanduslik seisukord — teised on kõik sellest kaudselt tingitud.

Nagu üksik indiviid teatavas sotsiaalses grupis selle grupi mehhanismis kaasa peab elama, selle mehhanismi loodud nõudeid peab rahuldama, vaatamata sellele, kas see on tema isiklikult seisukohalt kõige ökonoomsem, nii on väikerahvastele ilmarriikide peres teatavad kohustusel peale sunnitud, mis neil proportsionaalselt suuremat jõu- ja rahakulu nõuavad.

Meil peavad olema oma välis-

esindused, meil peab olema sõjavägi, meie peame ülal mehhanismi, mis meil palju raskem ülalpidada kui suurriikidel. Ka suurema kokkuhoiu ja otstarbekohasema korralduse juures, mida meie omas riigis kui majandusorganisatsioonid kaugelki mitte ei või konstateerida, tarvitavad meie iseseisva riigi ülalpidamise funktsioonid proportsionaalselt enam kui meie seda võiksime lubada, ja vastavalt peame meie siis ka oma kultuurielu tingimuste loomisel vähemaga leppima. On ju tavaline, et rahuldatakse n. n. olulised tarbed esijoonel, ja kultuuritarbed, mis otsekohe ja pealetungivalt nii olulised ei ole, jäävad tagaplaanile. Seesugust asjaolu võib eriti majandusliku kriisi puhul, nagu meie seda praegu läbi elame, tähele panna. Meil on praegu sigide ja tapamajade küsimus palju elulisem kui kunstnikkude või kirjanikkude loominguvõimalused, või kui haritud kasvatajate ettevalmistamine, sest peekoni valmistamise vähenemise küsimused ja hädahud puudutavad kõige lähemat tulevikku, on homsepäeva kui mitte juba tänapäeva hädahud. Kultuuri hädahud on aga enam tuleviku küsimused. Õpetajate halva ettevalmistuse tagajärjed tunduksid alles tulevikus, aastate jooksul ja sellepärast ei näi see küsimus olevat nii olulise tähtsusega.

Teiseks pole kultuurilade tarvilikkus nii käegakatsutavalt tõenäoline kui mõnel teisel alal. Nii näiteks on hobuserautamise dotsentuuri vajadust ülikooli juures palju kergem selgeks teha kui filosoofia dotsentuuri vajadust.

On iseenest mõistetav, et meie vajame hästi rautatud hobuseid. Kuid et meie rahvas, üldiselt võttes ka teatavat tasapinda vajab filosoofilises mõtlemises — see pole aga sugugi nii selge ja endastmõistetav.

Majandusliku ja tehnilise toodangu ajutine seisak tunduks meil otsekohe. Vaesus annaks end viibimata tunda. Kuid kultuuriline popsimeelsus kasvaks aeglaselt ja tähelepanematult.

Eesti Naisüliõpilaste Selts mälestab

**1911. a. — 1931. a. surma läbi lahkunud
vilistlasi ja kaasvõitlejaid:**

vil. Anna Sossi

vil. Tiia Reistal-Nõu

ksv. Adele Dellmann

ksv. Emilie Timusk

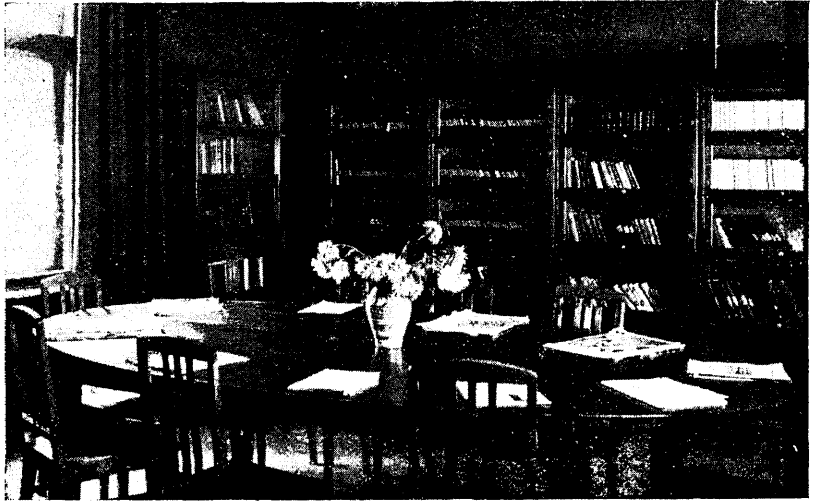
ksv. Anna Unt

ksv. Gerda Viirman

Kuid selle eest, kui ta kord kohal on, on temast palju raskem välja pääseda kui majanduslikust kitsikusest. Ja et meie praegu täies hoos kultuurilise popsi-meelsuse sihis tüürime, on kindel. Meil on praegu arvamine, et meie teataval määral juba oma saavutiste loorberitel võime hingata ja et väike kultuuri-loomingu ja otsingu puhkus meile suurt kahju ei teeks. Peab ütleva, et kultuuri-loomingu alal meil enim ka kitsamates oludes on tegev oldud. Nii näiteks polnud vene ajal meil oma kultuur ei aineliselt ega moraalselt kuigi hõlbustatud. Kuid kui meie sama ennastsalgavat indu ootame praegu, siis oleme väga eksinud.

Nagu alati välise surve puhul, organiseeriti sisemised jõud õige tugevalt, elati tolleaegses mõistes intensiivses kultuuripüüdes. Kuid siis polnud meil veel mingeid saavutisi. Meil on praegu omad muuseumid, meil on oma kirjandus ja kunst. Meil on kultuurilisi väljendusvõimalusi teatavas mõttes ja on hirmus kerge unustada, et kultuurvara pole mitte kinnisvara või kuld, mida pangas või keldris võib alles hoida, ja et kultuuresemed veel kultuuri ei tähenda. Et nad seda oleksid, peavad nad elava hinge puhastustulest läbi käima. Neid peab ühel või teisel viisil läbi elama, ja läbi elades ikka ja jälle uuesti looma. Kultuur ei peitu mitte selles raudvaras, vaid elavas, elustavas ja peenendavas mõjus, mis need esemed inimhingele avaldavad. Ja see viimane võimalus on meil praegu ühelt poolt majanduslike tingimuste tõttu, teiselt poolt mõtelaadi kaudu ära võetud.

Teiseks, kui meie vaatame kultuurilist loomingut mitte kogu rahva, vaid üksiku, nimelt n. n. loova isiku seisukohalt, näeme, et samad tingimused maksavad ka seal. Geenius, loov vaim, ei ole mitte taeva and, nagu seda tavaliselt armastatakse mõelda, vaid ta juurdub sügavasti oma ümbruse pinnas, ta toidab end nii ütelda ümbruskonna õhkkonnast. Meie teame, et teatavad ajajärgud on olnud väga

Seltsi lugemistuba.

geeniusrikkad. Nii näiteks võime ajaloolises arengus näha sündivat terveid grappe kas teaduslike mõtlejaid, vaimlisi juhte, või kirjanikke. Ei võiks ütelda, et vastavatel ajajärgudel enam loovaid isikuid sündis. Tõepoolest aga näeme neil aegadel alati teatavat elevust, teatavat mõtlemissviisi, teatavat üldist otsingut, mis loovat tööd ergutavalt on mõjustanud ja on annud arenemisvõimalust loomingu, mis tavalistes oludes vaevast oleks pääsenud õitsele.

Meil valitses peale vabadussõja sama elevus. Kuid, kui meie praegu oma vaimuelu loomingu tingimuste seisukohalt vaatleme, siis võib arvata, et meil suurt tagasihoidlikku loovat tööd ligemal ajal võib oodata, kui praegune tendents edasi kestab. Meie praegune toodang on veel endise õhkkonna vili. Üldine õhkkond on asjalikkusest, äraelamise muredest ja kõigepealt vaimlisest inertsist nii umbseks muutunud, et loovale vaimule selles vaevast võib leida pinda. Ja kui lähedama edasiharimise võimalused kokkuhoiu mõttes kitsendatakse, siis võib küll tulevikupilt muutuda õige tumedaks. Meie peame endale selgeks tegema, et kultuurelu meile on luksus ja jääb luksuseks ja peame seda siis ka vastavalt käsitlema.

Võimatu on siinkohal laiemalt

parandusvõimalusi käsitleda. Meil räägitakse palju kultuurtahtest ja kultuurtahte kasvatamisest. Kuid säärane üldvormel on väga väikese tegeliku tähtsusega. Mis on kultuurtahte? Kui meie midagi tahame, siis tahame seda väga konkreetselt ja spetsiifiliselt. Meie tahame uut kleiti või raamatut, selle juures teatava stiiliga kleiti või teatava sisuga raamatut. Ja sama maksab kultuurtahte kasvatamises. Meie peame õppima üht asja, üht ideed või üht naudingut hindama, teist mitte. Meie peame õppima üht teed valima ja teisest loobuma. Ja need hinnangud, valikud ja soovid ei moodusta mitte mingit kultuurtahteliste või — teadlaste eriala, vaid kuuluvad kogu rahva igapäevasesse ellu ja toimingutesse, meie tavalistesse suhetesse inimestesse, meie hariliku mõtte- ja tahtelma piirkonda.

Kuid, et sellist tahte- ja tundesuunda kultiveerida, on tarvis elu nii organiseerida, et loomulikkude elutarvete rahuldamine mitte kogu energiat ei tarvita, ei rahaliselt ega puhtfüsioloogiliselt. Üksikvalikute suuna määramine on kindlasti hädavajaline, ja meie võime seesugust määramist nimetada kultuurtahteks. Loomulikkude elutarvete standard on väga paenduv mõiste ja on mitmekesise ulatusega, vastavalt meeolule või tahtesuu-

nale. Kuid teatava miinimumi võib selles kindlasti püstitada, allpool millist peaaegu mingist kultuurtahtest ei või olla juttu. Juhud, kus näljast nõrgestununa mõeldutakse pagariärist, et omandada igatsetud raamat, on haruldased praeguses praktilises ajajärgus, ja kultuurtahte kasvatamiseks peame kindlasti teatavat lahedust elatismiinimumis saavutama.

Teiseks peame meeles pidama, et kultuurilooming praeguses demokraatses maailmas, nagu iga teinegi looming, pole mitte üksikute

ülesanne, vaid kuulub enam-vähem terviku ülesannetesse. Selle mõiste kitsamas mõttes võime rääkida massiproduktsoonis kultuuri alal, sellega mitte mõistes standardiseerumist ega regimenterumist, vaid hulgalist produktiooni. Ja see seab nii kasvatustlikule kui sotsiaalsele organisatsioonile teatavad nõuded, mis minevikus mitte polnud nii pealetungivad, mil vaid teatud nii varaliselt kui ümbruskonnalt soodustatud klass õieti ainsana kultuuri-kandjana esines.

Kolmandaks, kuna kultuur ja

tehniline areng kas paratamatult või kogemata vastollu on sattunud ja kuna viimane kaunis kiire tempas elustruktuuri muudab, peab kultuurelu samas kiire tempas arenema, selleks, et alai hoida inimelu loomulikku tasakaalu. Eilepäevale kohandunud kultuurielu struktuur ei ole vastuvõetav tänapäeva inimesele ja mängiks sellepärast paratamatult kõrvalist osa tema tahteilmas.

Hilda Taba.

Soome noorema põlve jutukirjanikke.

Mika Valtarist, Unto Seppänenist ja vähe teistestki.

Mu eesti sõbrul on kombeks mind sageli rõõmustada kirjanuslike tervitustega, mõne uue eestikeelse teosega. Nüüd palun ühes õnnesoovega oma aastapäeva pühitsevale ENÜS'ile, kellega minu osakond, Eteläsuomalainen Osakunta, on sõlminud sõpruslepingu, võtta vastu minu poolt kirjanduslikke tervitusi Soomest. Neid eriti selletõttu, et tean et nii mitmed eesti üliõpilased harastavad innukalt soome kirjandust. Jutustan allpool kahest noorpõlve tuntuimast proosakirjanikust, Mika Valtari'st ja Unto Seppänen'ist, kellest kumbki on just avaldanud tähelepanuäratava romaani. Mõlemad kirjanikud on pärit üliõpilasringkonnist. Mika Valtari, filosoofia magister, on Eteläs. Osak. liige.

*

Meie noored kirjanikud on iseisvuseaja kirjanikke. Uue põlve rünnak algas 1920. aastate algul. Esimesena, juhtiva lüürikuna, esines Uno Kailas. See sündis aastal 1922. 1924. a. oli noore lüürika unustamatu ärkamisaasta; aasta, mil kauemat aega taoteldud ja kavatsatud ühine album „Tulekandjad“ (Tulenkantajat) nägi esmakordselt päevavalgust, aasta, mil tervelt 8 noort lüürikut, kellel nüüd on meie kirjanduses oma nimi, pääsid avalikkuse ette, oma

Elsa Enäjärvi-Haavio.

luuletiskogude või koguteose „Noored luuletajad“ (Nuoret runoilijat) kaudu. Album „Tulekandjad“ avaldati hiljem veel kolmel jõulul ja 1928. a. jõuluks saabus ajakiri „Tulekandjad“, mis ilmus 1930. a. lõpuni. Nimetus „Noore Jõu luuletajad“ (Nuoren Voiman runoilijat) vahetus vähehaaval Tulekandjate rühmanime-tusega.

Noorte kirjanike kunstiline rinne

oli isendite rinne, ühise kavata. Noorurite püüded olid algul täiel määral artistilised. Lüürika, mis algul oli esikohal kogu noorurite toodangus, väljendas seda kõige selgemini — kirjanikud-jutustajad saabusid mõne aasta võrra hiljem. Noorte väljendusviis oli täiesti isikupärane. Siin ei olnud mingit pealiskaudset laulvust, mis vana aja lüürikutepõlvel kippus muutuma maneeriks, ja mis luule algjõulisusele võis mõjuda pidurdavalt. Noored lüürikud, tõsi küll, ihalesid Eino Leino lüürika vabasust ja paenduvust ja nad olid eetilisel ja intellektuaalsel tänuvõlas Koskenniemi'le, Siljo'le ja Hellaakoski'le. Kuid Koskenniemi uhke pidulikkus, Siljo pingne ja Hellaakoski sõnaselge kunst erineb noorurite lüürikast. Einari Vuorela karjapasuna hääl, mida kuuldi esmakordselt a. 1919, oli nagu uue lüürika avamänguks. See lüürika ei ole nii mõistuslikult selge kui eelmise aastakümne oma; siin on midagi fantastilist, intuitiivsemat. Stiil on mõnedel selle esindajail laulev, sidudes nii traditsiooni Eino Leinoga, teistel jälle, ja see on enam tähelepanudav, sõjajärgse modernismi uus, väljahtele, keskendatud stiil. Ka vaba värsimõõt saabus noorte vahendusel soome lüürikasse ja õige suure vastupanutormiga.

Noorurite proosatoodangki algas puhtkunistiliste harrastustega: Penntti Haanpää, Onni Halla ja Arvi Kivimaa kirjeldasid kõrbe, küla ja linna luuleliselt ja otsekoheselt. Hiljem saabusid noorurite kirjandusse uue aja aatelised päevaküsimused, oma, nüüdisaja ilmakäsitluse otsimine. Enne kõike avaldus see Mika Valtari toodangus.

Mika Valtari on kirjanikke, kelle teoseid teised pooldavad, teised mitte, kuid teda loevad kõik. Mõne nädala eest sai ta 23-aastaseks, kuid on sellest hoolimata avaldanud juba kümme raamatut, proosat ja lüürikat.

Kui üldse keegi, siis just Mika Valtari on erootiline kirjanik. Kõiki oma tegelasi näeb ta armastus-alamuse varal.

Kõiges, mida Mika Valtari kirjutab, on temale omast isikupärast šarmi ja soojust. Kuid ta tähelepandavaim teene meie ajastule on see, et ta toob nüüdisaja noored inimesed tõeliselt, nende tunde- ja mõtlemisviisi, nende töö ja eriti nende lõbutsemise soome kirjandusse. V. A. Koskenniemi on oma esseedekogus „Luule linnu“ (Runon kaupunkaja) iseloomustanud ja ennustanud Helsingi luuletajaid. Mika Valtariga on Helsingi saanud oma esimese tõelise luuletaja. Helsingi hommikud ja päevad, öhtute ja ööde

elektrivalge-alamused, kivimajade elu, kõike seda on Valtari kirjutanud mitte ainult kõrvaltvaadatud, vaid võimsa tundealamusena. Kuid veel tähtsam on see, et ta on toonud kõne alla noorpõlve probleemid. „Suures illusioonis“ (Suuri illusioni), mis meil tõepoolest oli uus, noor ja imeilus raamat, ta lingus esile küsimusi ja aateid, millele nüüdne noorpõlv on otsinud vastuseid, esitas sõjajärgse põlve manifesti, mis, tõsi küll, ei olnud tema oma, kuid tema poolt täielikult omaks tunnustatud.

Näib, et Valtari iga järgmine raamat on eriliselt väärtuslik. „Suurele illusioonile“ järgnes lüüriline reisimeeleolusid kirjeldav raamat „Üksiku mehe rong“ (Yksinäisen miehen juna), mida lugedes võis soovida, nagu Aino Kallas kord lausub, et autor oleks vahetevahel kasustanud lennukit. Siis järgnes teos „Hiiglased on surnud“ (Jättiläiset ovat kuolleet) kogu, mis sisaldas novelle ja ühe näidendi. Selle parimaist novellest jäi sügavale tajumusse valus lüüriline elutunne. Sõjaväeteenistusajast mälestisi sisaldav teos „Seal, kus tehakse mehi“ (Siellä, missä miehiä tehdään) on jälle üleminekutöö. Ja nüüd on just ilmunud üle 500-leheküljeline romaan „Apelsiini seeme“ (Appelsiinin siemen).

Seni on see romaan Mika Val-

tari suurim jõunäide. Tähelepandav on selle rakenduslik laius ja meisterlikkus. Kõige jõulisemalt mõjub raamatus see nõrgenematu vitaliteet, hingeline energia, millega kirjanik üha uutest peatükides haarab asja. Teoses on kolm eluühikut: vanema põlve ühik, mida esindab ajaloo professor ja ta naine; raamatu peategelaste, professori tütre Irene ja ta armastatu, hiljem mehe, arhitekt Ilmari Karima (20—25 aastaste) oma ja siis kooli kõrgemate klasside õpilaste ühik, mida esindavad Irene vend Kai, selle koolivend Alén ja lõburing nautlusjanune koolitüdruk Elsa. See viimasena mainitud ühik on minu arvates kõige parem ja kõige õiglasemalt kirjeldatud. Kai on huvitav ja arukas isend. Kipitsev koolitüüp on Alén. Kai ja Alén'i elufilosoofia üritused, nende soov kogeda kõike, alkoholist naisteni, nende pettumus ja kõiges koolipoisi ulaelus peituv meelepuitus on hiilgavalt kirjeldatud. Irene ja Ilmari Karima raamatu noorte najal tahab Mika Valtari näidata ägeda naudinguelu tühjust. Mõlemate erootilised kogemused on kirjeldatud laialt ja täpsamini kui üheski soomekeelses raamatus enne seda. Inimestena mõlemad noored on siiski õige vähehuvitavad ja arenematud, nii et nende elu täppis jälgimine tundub seda lohutamatumana. Professorit ku-

Kümme käsku akadeemilisele perenaisele.

Peamõtteid ettekandest «Naise osa kodu- ja rahvamajanduses» ENÜS-is 17. okt. 1931. a.

Kuni 80% perekonna väljaminekuist toimub naise käe läbi. Seega on naisel tähtis osa nii kodu- kui rahvamajanduses. Tea seda ja täida oma kohustust oma perekonna, riigi ja rahva heakäekäigu nimel.

Oma kodu ja perekonna seisukohalt:

1. Lihtsusta elamist ja piira luksusartiklite tarvitamist.

2. Osta ainult vajalikku ja kasulikku.

3. Ostmisel vali asjatundlikult, hinda esemeid mitte üksnes nende turuhinna, vaid ka

nende vastupidavuse, otstarbekohasuse, mugavuse ja ilu seisukohalt.

4. Osta ajal, millal hinnad kõige odavamad.

5. Pea arveid ja eelarveid, et kooskõlastada väljaminekuid sissetulekutega ja võimaldada teha ostusid soodsal ajal.

6. Kasusta väärtused täielikult ära, et midagi ei läheks kaduma.

Rahvamajanduse seisukohalt:

7. Aita kaasa toodangu

ja selle väärtuse tõstmisele, eriti neil aladel, kus tegutsevad ja majandavad naised.

8. Mõjusta rohkem säärase väärtusliku kauba valmistamist, mis leiab turgu välismaal.

9. Ostmisel eelista kõigi muude ühesuguste tingimuste juures kodumaa tooteid ja loobu välismaa luksuskaupadest.

10. Osta ainult head kaupa, et mõjustada tööstureid tõstma oma toodangu standardit.

Alma Martlin.

Kõige teravam ja kõige ürgelisem kõigist võitlusist on võitlus leiva pärast, sest alles siis, kui on kindlustatud füüsiline olemasolu, tõuseb vajadus kõrgemate väärtuste järele. Kõlbla ühiskonna nimel aga, mille liikmed tahame olla, tuleb nõuda, et see võitlus oleks avalik ja aus. Kui maksab looduse väeramatu seadus — tugeva päralt on tulevik — siis olgu võidutee puhas ja võitjaks kõrge kõlblas isik.

Salme Pruuden.

jutades on Mika Valtari esimest korda oma kirjeldusala laiendanud vanemale inimesele. Lugeja on algul, tõsi küll, opositsioonis professori täieliku elutundmatusega, kuid pikkamööda kasvab sümpaatia ja traagiline lõpp on tõepoolest mõjuv.

Mika Valtari teose ilmumine on noorurite kirjanduslikus elus ikka sündmus, ja ta teoseid läheb järjekindlalt mitu trükki. Ta kirjeldab soome linlasnoorsugu suurema lüüriilise sädelevusega, suurema intuitsiooni võimega kui ükski muu. Ta suurimaks nõrkuseks on olnud see, et ta oma võtted teoseis ei ole püüdnud ületada selle arenemata noorsoo hingelist taset. Kuid ta kunstnikuandekus ja suggestiivne võime on meie kirjelduses haruldane ja ennustab talle tähelepandavat tulevikku.

Mika Valtari on täisverelisim linlasluuletaja, keda soome kirjandus kunagi on sünnitanud. Noorurite teise tähtsama prosaisti Unto Seppänen'i inspiratsiooniläte on sellevastu maa, Karjala Kannas¹⁾. Linn ja maa, lääs ja ida on nii Mika Valtaris ja Unto Seppänen'is vastastikku.

Unto Seppänen'i arenemine on olnud rõõmukamaid meie jutustus-kunsti ajaloos. Ta algas novellikoguga „Taakankantajat“ (Kan-

damikandjad), mille tegelased liituvad sellesse pikka lohisevasse rongikäiku, mis rändab läbi käesoleva sajandi soome kirjanduse, põiklevate, masendavate, jõuetute, kurbade ja viletsate isendite rongikäiku, kes elus ikka kaotavad. Selle teose valguseleilõnud Seppänen'i horoskoop kuigi paljulubav. Kuid siis hakkasid Seppänen'i toodangus puhkuma uued tuuled. Ta leidis energilise, rõõmsa ja luulelise enese, esiteks karjala taatide seast (teoses „Rõõmsate taatide küla“) (Iloisten ukkojen kylä) siis uusaegsemate romaani-tegelaste, lihtrahvasse ja ka haritlasperre kuuluvate hulgast, oma romaaniides „Pidu mere rannal“ (Juhla meren rannalla), „Nad ja nunesid elu“ (He janosivat elämää) ja novellikogus „Jumal rändab“ (Jumala kulkee). Läänud jõuluks ilmunud teos „Keerlev kogodus“ (Pyörivä seurakunta) oli lärmitsev valdav renessansromaan. Seppänen osutas siin soome kirjanduses haruldast hinge- ja kujutlusvõime vabasust. Romaani aine oli muinasjutuline: maakera pinnalt oli eraldunud mingi vald, mis oli alanud avaruses uut elu. Siia väikemaailma jõuab fantastilisel teel iseäralik seltskond: Rõõmus Mees, Siberi vang, hobune ja vares. Nad matkavad koos ja saabuvad kummalise valla eriküladesse, rikaste külla, vaeste külla, laiskade külla, kalastajate külla,

lahkusuliste külla, joomarite külla, ihnuste külla, hulkurite külla ja kuritõbiste külla. Igaüks teeb omal viisil tähelepanekuid. Nii näiteks saab vares linnusilmil ülevaate kõrgusist, kuid ta uurib ka külade sõnnikuhunnikuid, asukate elu tõestusesemeid. Mitmed mahalakad lood segunevad intriigi, mis on ühtlasi elastne ja lennukas, tuletades meelde otse Kivi Seitse Venda. Eriliselt ihastatavad on raamatu imeilusad avarad lüüriilised loodunägemused. See pikareskromaan on täiesti eriline sündmus soome viimaste aastate kirjanduslikus elus.

Asjailmunud uus romaan „Maru ja päike“ (Myrsky ja aurinko) tähendab taas edenemist Seppänen'i toodangus. See on esimene osa kolmeosalisena kavatsetavast sugupõlveromaanist Karjala Kannaselt. Teise osa nimeks tuleks „Rõõmu toad“ (Ilohuoneet) — selle sündmuspaigaks on samuti maa. Kolmas osa siirdub juba linna ja osalt haritlasringkonnisse.

Selleski romaanis on Seppänen vabastanud oma tegelased sellest passiivsuse saatusest, mis soome rahvatüüpe kirjanduses on kiusanud, siiski mitte Aleksis Kivi kangelasi. Romaan kirjeldab suur-maaomanikuks tõusva Markku ülbet unelmat tõsta oma sugu suureks ja võimsaks. Ta kaks poega surevad siiski noortena ja kolmas, kel puudub isa energia ja tubli-

1) Maa-ala Leningradi ja Viiburi vahel.

dus, alistub halbadele mõjudele. Hukatuse jõul näib olevat raamatu lõpus ähvardav haarang soo saatustesse. Raamatu tegevuspai-gaks on osalt Karjala Kannas vii-mase sajandi lõpul, osalt Peter-burg, kus Markku teenib raha peale selle, kui Soomest sinna on ehitatud raudtee.

Kogu aeg on kirjelduses põne-vust ja saatuslikkuse tunnet. Kir-janiku viited hukatuse ennustu-sile annavad jutustusele aimava pinevuse, kuigi seda vahendit kasustatakse ehk liigagi sageli. Rohke tegevus teeb raamatu tempo ägedaks. Kuna 295 leheküljele on antud nii palju tegevust ja nii tähelepanuvaid inimsaatusi, segab hoo kiirus süvenemist. Sel-lest hoolimata sisaldab romaan mõningaid väga ilusaid loodusnä-gemusi, kus Seppänen'i luuleli-sus jälle kaunilt puhkeb. Seppä-nen'i temperamendis on nagu kaks vastastikust jõudu, tugevvere-line energia ja kirgas tundelikkus. Üksikasjalises psühholoogias sel-levastu ei ole ta kindel. Oma romaani luues Seppänen kuju-tabki suurejooneliselt, võimsal käel. Kuna siia liitub ta haruldaselt õig-lane kujutusvõime, saavad ta ku-jud vägivaldse, pea muinasjutu-lise suuruse.

Seppänen'i stiili arenemine on huvitavamaid omal alal. Ta stiil

selgneb teos teoselt. See on nagu ta tundelaadki tarmukas ja lüüri-line ühtlasi. Mainitud teoses on see lühike ja välvuv. On tõepoo-lest hämmastav, kuidas Seppänen on suutnud luua uue liigi Soome rahvakirjelduses. Ta proosas ko-hiseb Soome kirjanduses enne-tundmatu jõud.

*

Valtari ja Seppänen on proosa alal jõudnud noorurite parimate tulemusteni, nii nagu Uno Kailas lüürika alal. Kuid nende kõrval on paljusid tähelepanuvaid noori proosakirjanikke, enne kõiki Iiris Uurto, kelle sünk võimas romaan „Keha igatsus“ (Ruumiin ikävä) äratas ainulaadset tähelepanu mullu jõulul. Tähelepanuvaid võidu saa-vutas samal ajal uusajaliku ro-maaniga „Hommi-kust õhtuni“ (Aa-musta iltaan) Reino Rauanheimo. Nii Rauanheimo kui ka Uurto on varemini avaldanud teoseid, kuid alles nüüd näivad nad saavutanud olevat küpsuse. — Arvi Kivimaa on saavutanud parimaid tulemusi novelli alal, kuid ka draama alal on ta üritanud palavamalt kui ükski teine noorist.

Oma rühma moodustavad noor-põlve kirjanduses Pentti Haanpää, Toivo Pekkanen ja Aku Rautala. Need on töölikirjanikud, kellest Haanpääll tööväljaks on olnud

parvetajate elu ja kõrb, Pekka-nen'il ja Rautala'l aga nüüdis-aegne tehas. Haanpää jõuline, loodusvärsked toodang on joonis-tanud kustumatu jälle 1920. aastate soome kirjandusse. Aku Rau-tala, kelle elu lõppes 13. sept. põrutava õnnetusega, oli tingima-tult õiglane ja palav tõeotsija, kelle elukäik oli mingi soome hinge ja vaimu kangelasluгу.

Läinud aasta kirjanduses ilmnes veel üks täiesti uus joon, äärmu-seni hingestatud kirjeldus, kus välised tõsiasiad on kõrvalseiguks. Seda esindas meie kirjanduses kindla ilu kumardaja, noore Hel-vi Hämäläinen'i tähelepanuv romaan „Heategija“ (Hyväntekijä) ja Yrjö Kivikari' omalaadne talu-pojaromaan „Keegi ei tea midagi“ (Kukaan ei tiedä mitään.)

Põeme Soomes majanduslikku kriisi, kuid vähemalt noorurite kunstiliste saavutiste seisukohalt ei ela meie kriisi — vaid võim-sas loomisajastus.

Nüüdne kirjanduslik noorpõlv on osutunud sama andekaks, va-hest mitmekülgsemaks, kohiseva-malt loovaks kui ükski teine noorsugu soome kirjanduse aja-loos. See suudab minu arvates hästi võistelda mõlema naaber-maa, nii eesti kui ka rootsi vas-tava kirjanikpõlvega.

Elsa Enäjärvi-Haavio.

Üliõpilaskonna auvõlast.

„Meie kui tulevased rahvaju-hid“ — kõlab kõrvu nii mõnigi kord ülikooli ja üliõpilaskonna pi-dupäevil üliõpilaskonna esindajate suust. Püsib kuidagi meeles ja toob endaga rea küsimärke see paljulubav väljendis. Kuivõrt üli-õpilaste arvukas pere on õigustatud eneses nägema tulevasi rahva-juhte? Kas tagab akadeemiline haridus suurt vastutustunnet ja juhvivõimeid? Mil määral tohib identifitseerida teadmiste oma-mist teataval alal kõikkülgse sü-gava haridusega, mida tuleb nõuda igalt juhtivalt jõult ühis-konna ja riigi elus? Kas ei tule lõppeks suurt osa akadeemilist

noortsugu vaadelda teatava kesk-pärase hulvana, kes valmistub kutsele?

Tuleb kindlasti vastu astuda mõnel määral valitsevale arvamusele, nagu asetaks mingile kõr-gemale tasemele aastatepikkune auditooriumis istumine ja kuidagi viisi eksamite sooritamine, nagu annaks kõlav nimetus „Ülikooli haridusega“ õiguse pidada end igal juhul kohaseks „rahvajuhiks.“ Otsitagu ja tunnustatagu inimest ennast tema vöi-mete ja seadetega nii akadeemilises peres kui mujalgi. Valmistugu ainult need, kellel vastavaid eeldusi,

üldtähtsusega avalikuks tegevuseks. Olgu neile akadeemiline haridus heaks ettevalmistuseks. Eks püsi Platon'i päevilt väära-matu nõue põhjaliku hariduse ja pika õppeaja järele nende jaoks, kellel tulevikus juhtiv osa riigi ja rahva elus. Veel enam, — ei tohi unustada, et kõrgem haridus kohustab. Riik ja rahvas ootab auvõla tasumist neilt, kel-lele ta võimaldanud pika etteval-mistusaja.

Seega ühelt poolt: ülikooli hariduse omaja ärgu langegu ek-siarvamusse, nagu avaks akadeemilise kodaniku nimi kõik teed, annaks kõik õigused. Aga tei-

selt poolt: tunnetatagu oma vastutusrikast osa ühiskonna ja rahva liikmena.

*

Lähtudes eeltoodud mõtteavaldusest olgu siinkohal tõmmatud üksikuid äärjooni meie üliõpilaskonna eluavaldiste kohta. Kahtlemata on üks tähtsamaid üliõpilaste omavalitsuse sihte muude ülesannete kõrval ettevalmistav, tahaks öelda — kasvata osa. Siin omandavad noored teatava vilumuse avalikus tegevuses, kui ka suhtumusviisi sotsiaalsetesse ülesannetesse. Siin on tegevusvõimalused, neist sõltuvalt ka vastutus suurem kui näiteks inttiimorg-ide piirides, kuigi viimastegi tähtsamaid sihte on kasvata ühiskondlikult mõtlemaid ja tegutsevaid kodanikke. Tuleb püstitada nõue kõigi üliõpilasettevõtete, nende hulgas esijoones üliõpilasp Parlamendi kui keskeorgani kohta: muude otseste ülesannete kõrval olgu need kohaks, mille kaudu noored omandavad vilumust ühiskondlikus teotsemises, ausust, kohustus- ja vastutustunnet, takti ja sallivust avalikus tegevuses ja *last not least* ausaid võtteid võitlemiseks vastastega. On valjult lubamatu, et üliõpilaste ettevõtteis valitseks ebakorrektsus, korratus asjaajamistes. Üliõpilaskonna üldettevõtted tervikuna moodustagu tõsise tööühiskonna, kus ollakse väljas objektiivsete väärtuste eest.

Ei saa rahuldustundega märkida, et see alati nii oleks. Korduvalt kuulduv ebasoovitavaist nähtusist üliõpilaskonna ettevõtteis.

Kas pole mõnigi väärnähtusist ulatunud väljapoole üliõpilaskonda, ja mõni vahest sündinud vaikselt, paraku mõnelgi korral „igal juhul oma mehe kaitsmise“ printsiibist aetult. Seal kõrval me kuuleme sõnalahingutest Edustuses, mis vältavad pikki tunde, kuuleme istungeist, mis kestvad öid. Paraku peab konstateerima, pahatihti tulipunktis pole asja tähtsus, vaid subjektiivsed kihud, kitsaskildkondlikud huvid.

Ärgu arvatagu, et siinkohal ahetakse silmi kinni pigistada

Ksv. Ilse Steinberg.
Kõndinud läbi kõik seltsi ametid
ja auastmed.

kõige selle kohta, mida üliõpilaskond on saavutanud. Healmeelidel tunnustades üliõpilaskonna ettevõtlikkust ja saavutisi, ei ole põhjust vaikida nähtustest, mis 1. mõjunud segavalt, 2. mille takistavast mõjust hoidumiseks tuleks leida vahendeid.

Nii ei saa rahul olla üliõpilasp Parlamendi ilmega, kui seal peegeldub inttiimorg-ide polititsemine. Kas ei oleks aeg võtta tõsisemalt revideerimisele sageli naeruväärsuseni minev vägikaika vedamine üksikute rühmituste vahel. Jättes siinkohal kõrvale org-ide ja rühmituste omavaheliste hõõrumiste alused ja nende õigustamise küsimuse, tuleb küll kindlasti väita, et pole kuidagi õigustatud sellise vaimu edasikandmine üliõpilaskonna tegevusse. See on nähtus, millest sõltub rida paheid. Nii võiks nimetada oma rühmituse liikme kaitsmist igal juhul, samuti ebakohaste isikute sattumist vastutusrikastele kohtadele, ja mis vahest kõige pahem: mõnelgi juhul üksiku võlts endakindlus ja väike vastutustunne toetudes oma taga seisvale rühmitusele.

*

Eks tõmba kaasa meie üliõpilaskondlikus tegevuses aktiivsem osa üliõpilastest, need, kes ei piirdu oma erialaga, kellel on tarve avarama tegevuspõllu järele. Pole põhjust kahelda, et sama element suures enamuses siirdub tulevikuski sotsiaalse elu keerrisese tegevana, kaasalööjana. Kuid kellele langeb vastutus, kui mõnegi avaliku tegelase väärdispositsioon ühiskondlike ülesannete teostamisel põlvneb üliõpilasaegadest? Milleni jõuame, kui mõnigi riiklikus või ühiskondlikus tegevuses vastutusrikkal kohal seisev tegelane asub tõsiste ülesannete kallale sama kergel käel kui tal oli seda võimalik teha üliõpilasena (!).

Peame jõudma avaramale ja õiglasemale vaatekohale, kui me ei taha joosta ummikusse. Meil tuleb olla teadlik iga hea jõu tähtsuses. Ja nagu eelpool toonitatu: isik ja ta võimed olgu ainukeseks väärtus-mõõdupuuks kohaste jõudude leidmisel ja hindamisel. Üliõpilaskond ei tohiks süvendada kildkondlikkust ega sellega kaasakäivaid väärnähtusi.

*

Võib-olla tuleks otsida uusi sobivamaid vorme üliõpilaskonna koondamisel tervikuks. Kas ei peaks kõne alla võtma objektiivsemate üksuste osa üliõpilaskonna organiseerumisel kui on seda inttiimorg-id? Ka tuleks tõsisemalt võtta kaalumisele üliõpilaskonna lähema koostöö võimalused vanema generatsiooniga, ülikooli õppejõudude ja muu akadeemilise ringkonna esindajate näol.

Ei tule tagasi kohkuda seni maksnud aluste revideerimisest, kui seda peaks tarvis olema positiivsema tööühiskonna loomiseks. Üliõpilaskond ei tohi värsida tegemast kõik mis võimalik, et tasuda osa oma auvõlast: anda aasta-aastalt uusi jõude, kes on akadeemilise hariduse kõrval saanud hea eelkooli riiklike ja rahvuslike ülesannete lahendamiseks.

L. Kalling.

Teadus, noorus, isamaa.

(Salme Pruuden).

Eesti Naisüliõpilaste Seltsi 15. aastapäevaks 14. XI 26.

Miina Hermann.

1. Vaa - da - ke, lah - ti on val - gu - se vä - ra - vad, tea - du - se tem - pel on
a - va! Läh - me siis sõ - sa - rad sin - - - na kus loi - dab, sin - - na kus sä - de - meid
pais - kab ja keeb. He - le - dal val - gel, sää - l sel - - gi - gu a - - ju, he - le - dal val - - gel sää - l
sel - gi - - gu a - ju, sel - gi - gu mõis - rus ja val - mi - gu vaim, sel - gi gu mõis - - rus ja
val - mi - gu vaim.

2. Tunne me südames rahujut tuksumist,
Kärstuid otsinguid põues.
Vallandub võimukas elada tahe,
Sädeleb silmades tegude ind.
Edasi sõbrad me ühiseil aateil
Tõttame nooruse formisel teel.

3. Kuuleme mandrilt ja randadelt kaikuvat
Kellegi kutsuvat hüüdu.
Isamaa ammugi kiirustab, ootab,
Kutsub ja kohustab tõõvõimsat noort.
Hüüame vägevalt temale vastu:
Isamaa ilusam, tuleme nüüd!

Eesti akadeemiline naine on olnud eelkäija naiste tõusmises neile positsioonidele, mis neil on meie ühiskondlikus elus.

Eesti Naisüliõpilaste Selts on meie akadeemilise naisnoorsoo esimene koondis, teemurdja, sihiootsija ja näitaja. Need kaks asjaolu on testament Eesti Naisüliõpilaste Seltsi minevikult praegustele ja jälle tulevatele põlvedele.

Miina Hermann.

Kahesugusest mõõdupuust.

Oli suvi ja meie kirikumõisas peeti eraleeri keskkooli õpilasile. Viimase laupäeva hommikul enne õnnistamise-päeva oli õpetaja kutsunud tüdrukud varem, et meiega kõnelda eraldi. „Kui oleksin kunstnik“, algas ta, „siis maaliksin ma pildi, millel kujutaksin naist päästmas meest soolaukast“. Tunnustatud kirjanikuna ja hea kõnemehena manas ta sädelevas sõnastuses meie silmi ette naise ideaalkuju, tõstes selle kõrgele pjestaalile valguse-ketta keskele. Sisemise värinaga, hinge kinni pidades kuulatasime meie, seitsmekahesateistkümne-aastased tütarlapsed, kantud kõneleja mõttele kauneist kujutlusist. Ja igaüks meist töötas südames jääda ustavaks oma primale osale. . .

Peale ühistunni poistega lubati tüdrukud koju ja leerituppa jäid omakord poisid üksinda. Mida kõneles õpetaja neile? Näitas ta

neile sedasama pilti, mis kujutas meest vajumas ja õpetas ta neid vaatama naisele kui oma päästjale? Seda ma ei tea.

Järgmisel päeval meid õnnistati. Tüdrukud üleni valged, poisid mustad, sammusime paarikaupa reastudes jahedasse kirikusse. Orel mängis, laes ja altariil põlesid küünlad, lõhnas noortest kaskedest ja närtsivaist pärgadest, mida olime pununud eelmisel õhtul. Oli üllas ja pühalik. . . Meid, tüdrukuid, õnnistati varem. Seisime siis poolsõõris ümber altari, valged ja puhtad, kinnastatud kätes vaid väikesed mustad laulu- raamatud ning jälgisime poisse, omakord põlvitavaid Kristuse pildi ees. Pilgu libisedes ühelt realt teisele meelestus eelmise päeva võrdluskujutus, meelestus nii elavalt, et arvasin nägevat poripisaraid leerivendi lakk-kingil ja mustil ülikonnal. Mul oli korraka neist

kahju. Kas kõik need noored terved ja saledad peavad kord ühel või teisel teel vajuma, või koguni hukkuma? Viivukese aja pärast kerkis kärsitu küsimus: Aga kuidas suhtuvad poisid ise sellisesse eluideaali, mis nii kaugel meie omast? Kerkis vaid silmapilguks ning jäädes vastuseta kadus siis. . . Mõte sünnitas mõtte, kuni eksis kaugemale ja liitus viimaks ristiusu peamõttega — usk, lootus, armastus ja ülem neist on armastus — millele õpetaja oli ehitanud meie õnnistamiskõne, muutus abstraktseks, tungis välja kiriku sammastikust torni tugipalkide rägastikku ja tõusis sealt taeva avarustesse. Selline olin siis, kui seisin valge leerilapsena kodu-kirikus.

Sukeldunud hiljem elukeerisesse, laskudes kõrgetelt ideaalidelt halli tõelikkusse, tundsin, et kõik see, mis varem oli olnud nii selge ja enesestmõistetav hakkas muutuma

Vil. Aleksandra Pedusaar.

Juhtis viilistlasi Seltsi viieteistkümmendal aastapäeval. Ka kutselt noorte tütarlaste juht.

hoopis keerulisemaks. Senised vaated ja tõekspidamised kippusid paiskuma segi. Pidin uuesti orienteeruma ja plikapõlve vaateid järjest revideerima. Kerkisid uued küsimused ja uued lahendamiskatsed. Suurima üllatusena nägin varsti, et endisele leeripoisile meeldis olla uppuga, veel enamgi, ta oli õppinud vaatama oma patudele kui oma soo erilisele eesõigusele, millega sageli uhkustaski. Ja kui suureks võisid küll paisuda mu silmad imestusest, kuuldes teda samal ajal etteheiteid tegemas minule kõige väikesema ja kõige inimlikuma nõrkuse pärast. Mõistsin peagi, et pilt, mille maalits õpetaja, oli üldiselt maksev vaade kõlblale elule. Sest ajast alates olen sageli mõelnud neist kahest mõõdupuust, millega me kõlblust mõõdame.

*

Istun sõpradega kinorõdul. Ekraanil rullub film, millest päeval kuulsin seltskonnas vaimustusega räägitavat. Kogenud elumees võrgutab äsja keskkooli lõpetanud tütarlast, kes provintsist tulnud jätkama õpinguid pealinna ülikoolis. Pettunult lahkume kinost — meid ta ei vaimustanud. Hiljem kodus

lugedes „Postimeest“ pilk peatub nähtud filmi arvustusel, milles halvaks panevalt kõneldakse kerge-meelsest ja rikutud tütarlastest. Kinoarvustajale ei saa esitada suuremaid nõudmisi, sest vaevalt küll mõtleb ta tõsisemalt sellele, mida kirjutab, ta teab vaid ühte — nii viisi teha reklaami on kasulik, sest see on enamiku maitse. Ja jällegi välgatab ajus mõte kahest mõõdupuust.

*

Ksv. Leida Kalling-Kant.

Seltsi suursemistri vaimu-võimukandja. Loomult diktaatorlik — juht juba elukutselt.

Viibin seltskonnas. Jutt siirdub naisküsimusele. „Peab ju tunnistama, et paljud naiste nõudmistest on õigustatud ja seepärast ei saa nende vastu kellelgi midagi olla,“ lausub keskmistes aastates härra teinepool lauda. „Kuid, et teie tahate ühesugust moraali meestele ja naistele, see on täielikult vale. Kas tahate laskuda oma seisukohalt ja omaks võtta meeste pahed. Elu muutub ju siis liiga proosaliseks ja kaob viimne luule. Meie, mehed tahame naist näha kõrgel, tahame teda austada ja jumaldada.“

Minule ei lahendu see küsimus aga kaugeltki nii lihtsalt. „Ka naine tahab näha meest, kelles võiks austada mitte üksipäinis jõudu ja mõistust, vaid peamiselt kõlblat isikut,“ vastan siis. „Meie ei taha, et naine vajuks, vaid tahame, et mees tõuseks.“

Jutt muutub vaidluseks. Mu ülelaudsega seltsib noormees, kes äsja veetnud lõbusa õhtu segaseltskonnas „Noo, on ikka tütarlasted küll . . .“ lausub ironiliselt, noogutades seejuures paljutähendavalt peaga. Kirjeldab siis õige halvaks panevalt noorte tüdrukute käitumist viimasel õhtul.

„Kellest kõnelete teie?“ peatan teda kurjalt.

„Ja . . . vaadake, preili . . .“, katsub vastata piinliku naeratusega. „Poleks aumehelik nimetada nimesid, tegin ise kõik kaasa.“

Tunnen tõusvat otse vihasõostu vere valgudes näkku, mitte sedavõrt pahe enese kui inimeste pärast, kes moraaliga materdavad üksteist, olles ise sama patused, evides samu pahesid.

„Ja kuidas nüüd võtta. Õieti ei olnud ju ka midagi sellist, et asjale kuidagi viisi käiku anda,“ kuulen noormeest edasi kõnele-

Ksv. Hella Rutoff.

Väliselt karmi koore all õrnamaid hingi. Energiat ja arukust „mitteinislikus“ kvantumis.

vat. „Ja ma ei mõelnud ka sügugi nii halvasti.“

„Selles vähemalt olen teiega ühel arvamisel, et teie enam räägite kui mõtlete,“ haaran uuesti kõnelusse. „Räägitakse sageli enam kui mõeldakse, räägitakse mõnikord väga raskeid sõnu, ilma et vähegi mõeldaks sellele, kas suudetakse vastutada oma sõnade tõelikkuse ja tagajärgede eest.“ Jutt on võtnud seega teise suuna. Mõnel pool noogutatakse mu sõnade ajal peaga ja vanemate koosviibijate keskel pooldatakse mu arvamist, et etteheiteid ja märkusi tehakse sageli liiga kerge käega ja ilma mõtlemata.

*

Laman heleda päikese käes valgel rannaliival kaugel orkestrist ja suvituskoha tulipunktist. Läheduses ei ole ainustki inimest peale kalurinaise, kes kärmesti askeldab võrkude juures. Ilm on nii ilus ning päike nii soe ja lamada puhalt rannaliival nii ütlema hea, vaadata laglekeste valget lendu ja kaugelt silmapiiri, kus näen laia vetevälja ühinevat õhumerega. Häirivalt ja ebasobivalt mõjuvad mõtted ühest jaaniööst, mida rāpaselt

Vil. Liidia Kukk.

Õppis arstiks, lõpetas juristina, sai poliitseinikuks.

kujutas keegi veergude-pikkuselt vastloetud nädallehes, otsides pattu ja nägemata jaaniöö ilu. Et peletada segavaid mõtteid, katsun kujutleda seda jaaniööd, kuigi teda ise polnud näinud, nagu polnud

teda näinud ka vastloetud kirjutise autor. Kujutlen sumedat suveööd. Järsult langeva punasest liivakivist seina all keerleb jõgi piirates ümarat lagendikku, mille keskel põleb suur jaanituli. Ümber tule istub noorus, kellel kirjanikud pühendavad kaunemaid hümne manades tuld nende soontesse. Ja kaugel metsa all saledate mändade keskel liigub igivana muinasjutt vastpühkevast sõnajala õiest... Ei, mulle ei ole see inetu, vaid sama ilus kui värske suvehommik merekaldal.

Viimaste puhkepäevade möödudes siirdun tagasi linna, kuhu on hakanud saabuma teisigi, kelle puhkeaeg lõppenud. Seni tühjad kohvikud muutuvad vähehaaval elavamaks. Tuttavad kohtavad üksteist, räägitakse suvitamisest, väljasõitudest, jalamatkadest lõbusate vahejuhtumistega, räägitakse lastest ja majateenijatest. Ühiseks kõmuliseks teemaks, mida ei jata puudutamata keegi, on üliõpilaskonna väljasõit jaaniöö, mille kirjeldust olin lugenud rannas. Räägitakse ja arvustatakse. Ühed südistavad nädallehes ilmunud kirjelduse autorit, teised kuumavere-

Üliõpilaste toitumisküsimusest.

Toitumisküsimus omab elukorralduses ja -tõhustamises ülitähtsa koha. Toitumisküsimus seisab peamiselt selles — mida süüa ja kuidas süüa. Uurimused tõendavad, et inimene on oma esialgsest toitumisviisist tublistigi kõrvale kaldunud, eriti lihatoidu tarvitusele võtmisega. Nii on tekkinudki toitumisküsimuse suhtes kaks tunduvalt erinevat leeri: lihatoitlased ja taimetoitlased. Eksisteerib aga ka n. n. kompromiss-leer: sega-toitlased, kes pooldavad taimetoitumist, kuid ei pea sealjuures kahjustavaks ka lihatoitumist. Aprioorset võib kinnitada, et ainult lihatoitumine on tõepoolest inimesele kui sünnipärasele taimetoitlasele kahjustav, kuid täiesti vaieldav on lihatoidu mõõduka tarvitamise kahjulikkus. Ja kuigi soovitada taimetoitumist (puhtakujulist), siis on meie oludes see raskesti läbi viidav või pigemini täiesti läbiviimata. Toitumise alal on väga palju muidki eksimusi, mis põhjustavad igasuguseid haigusi, jõuetust jne. Peamise veana esineb toitumise üheks ülgusus, mis võib kujuneda igasuguste organismi häirete ja haiguste teki-

mise põhjuseks. Peale selle jätab palju soovida toiduainete ehtsus (eriti linnas). Kolmandama suurema veana olgu nimetatud toitude ebaseaduslik ja koguni ebatervishoiuline valmistamisviis. Enesestmõistetavalt tuleb suureks veaks lugeda ala- ja liigtoitumist. Kaugele viiks kõikide eksimuste loetelu. Olgu aga nenditud, et peab kujunema paratamatuks tingimuseks teaduse ja oskuse nõuete kohane toitude valmistamine nii kodudes kui ka sööklais.

Ülemines üliõpilaste toitumisküsimusele peab kõhe fähendama, et osa meie üliõpilaste toitumine ei ole kaugeltki rahuldav kas teadmatuse, majandusliku kitsikuse, lohakuse, hoolimatuse või koguni edevuse (saleduse säilitamine!) tõttu üldiselt tundub, et on tegemist peaaesjalikult teadmatusega, asja tähtsuse mittetundmisega. Tulebki tunnistada, et ka akadeemiline kodanik vajalist tähelepanu ei pööra teaduse ja tervishoiu nõuete kohasele toitumisele. Kui imelik ja isegi naiivne esialgu vahest nii mõnelegi see ka paistab olevat, aga tõele andes peab küll konstateerima, et

toitumises, toitumisviisist oleneb suurel määral inimese teo võimekus. Seepärast peaks iga akadeemiline kodanik ligemalt tutvuma toitumisküsimustega ja rohkem tähelepanu ohverdama enese toitumisele.

Kui me üliõpilaste kodust elu ligemalt vaatleme, siis näeme, et paljud valmistavad iseenestele toitu. Selle vastu ei või põhimõtteliselt kellelgi midagi olla; võiks mõnel juhul kogunisi soovitavaks pidada. Ka väidetakse, et enese valmistatud toit tulla palju odavam. Nii siis — odavus ja perenaise praktika peale kauba! Otse rõõmustav kuulda, kuid kurvastume siiski — kui seda asjaolu teadlikuma pilguga vaatleme! Nii näeme küll vahest kõhuläitmist ja sellele järgnevat rahuldustunnet, kuid mitte tõelist toimet. Peaveaks osutub toitude ühekülgus. Korralikust ja tervishoiulisest valmistamisviisist võib vaevalt juttu olla. Ja aeg, mis kulub toiduvalmistamiseks — kas see raha ei maksa? Võtkem kõik arvesse — ka küttetmaterjal, nõud ja kulu. Ja kui toit ikka veel nii väga odav tuleb, siis ometi mitte odavam kui heas

lisi lõunamaa külalisi. Kes aga kõigil keerleb keele peal, on nais-üliõpilane, olgu see siis missuguse vaatenurga alt tahes valgustatud. Kuna on tehtud avalik etteheide üliõpilasile, siis on küsimusest paratamatult huvitatud ülikool ja Üliõpilaskonna Edustus. Uuritakse mõlemil pool ja otsitakse süüdlasi. Seltskonnas aga hakkab pikapeale kaduma huvi küsimuse vastu, kuna iga uus päev toob enesega uut kõneainet.

Mul on viivuke vaba aega ja üle hulga aja astun jälle kord kohvikusse. Olles võtnud istet ühe nurga-laua juures ja tellinud kuuma kohvi, harutan lahti kaasatoodud värsket „Postimehe“ ja süvenen peagi sellesse.

„Tere, armuline preili,“ kuulen tuttavat härrat peatuvat mu laua juures. „Kas lubate istuda?“

„Palun,“ ja sirutades kätt tervituseks hüüan triumfeerivalt: „Üliõpilaste jaaniöö kurja kirjelduse järellood on viimaks ometi lõppenud ja nii kuidas võis ette aimatagi — kõik on tühi jutt. Kirjutise autor ei tea midagi, pole näinud ega

Kaasvõitlejaid 1931. a. Nelipühil Pühajärvel.

kuulnud. Lugege ise Edustuse ametlikku seletust,“ ja näitan vastavale „Postimehe“ veerule.

Peale selle, kui mu kaaslane on tellinud enesele kohvi ja jõudnud läbi lugeda nimetatud seletuse, alustan kõnelust.

„Õelge mulle, milleks kirjutavad

ajalehemehed vahel nii sapiselt faktidest, mille tõelisuse eest nad ise ei saa vastutada, olles kõike püüdnud kinni vaid õhust? Kui ma neilt küsiksin: kas kirjutate moraali nimel ja tahate maailmaparandajaina tõsta seda, või teete seda sensatsioonipärast, et täita

sööklas! — Aga pansion! — Siin jätan küll vastuse mõistatada — kas pansionipidajale on tähtsaim toit või kasu toidust. Ärgu vahetatagu tõelist näilisega. Tervis on kõige kallim aare, ärgu rikutagu seda ometi ebaratsionaalse toitumisega.

Kui siirdume üliõpilasköögi ankeetide tulemuste ja kirjalikkude kui ka suuliste soovivaaldest vaatlemisele, siis näeme märgatavat ükskõiksust või teisest küljest jälle põhjendamata nõudmisi ja soove, kuna aga asjalikkust ja teadlikkust esineb vähevõitu (kuigi viimast ankeeti, mis toimus 19. oktoobril, võib asjalikkuses rahuldavaks lugeda; ka on selles ankeedis kiitvate otsuste protsent tõusnud). Ei saa ju vildakat suhtumist toitumisküsimusse tudengliku huumoriarbastusega seletada, vaid tuleb arvestada osa sööklaküllastajate veendumustega. Need veendumused, ekslikud veendumused, põhjenevad peaaegjalikult maitse ja harjumusel. Pole siis ka imestatavat, kui vahel nõutakse kogunisti kahjulikku kasuliku asemel. Üldiselt armastatakse toite liialdaselt kunstlikuks teha, rafineerida, vürsistada jne., mistõttu isu eksib paratamatult toitude valikul ja hindamisel. Ühesõnaga — maitse on rikundunud kunstlikkude toitide tõttu. Seepärast ei saagi maitset pidada õiglaseks ju-

hiks toitumisel; harjumus kui niisugune ei või tulla üldse arvestamisele. Ainult teadmine juhib õieti.

Üldiselt näib, et akadeemiline kodanik ei suutu toitumisse küllaldase tõsidusega.

Üliõpilasköök tahab olla peale oma otsekohese ülesandefäätmise ka teenäitajaks kõigiti teadliku toimise poole. See pole kerge ülesanne, sest iga ümberhindamine ja tõeliste väärtuste saavutamine ning kasustamine ei leia otsekohe pooldajaid. Ei tule aga järeldada nagu tahetak üliõpilaskööki (praegusel kujul) ideaaliks eneseks tembeldada. Seda mitte, kuid akadeemilise kodaniku toitumisnõuete kõige ideaalsemaks rahulduskohaks tuleb pidada kahtlemata üliõpilaskööki (nii hindade odavuse kui ka toiduväärtuse mõttes, rääkimata põhimõttelisest poolehoidu kohustusest). Üliõpilasköök on kujunemas suurköögiks. See on vägagi tähtis, sest teaduse nõuete arvestamine on kõige hõlpsam just suurköögis. Kuid köögi- ja söögisaali praeguste võimaluste ja ülikitsaste ruumide juures ei ole kõikide nõuete rakendamine siiski teostatav. Nii mõneski suhtes tuleb rahulduda vaid illusate tulevikulootustega. Aga millised on siis need kaunid tulevikulootused? Kõigepealt sooviksime praeguse söögisaali asemele, mis mahutab normaalselt nelisada sööjat,

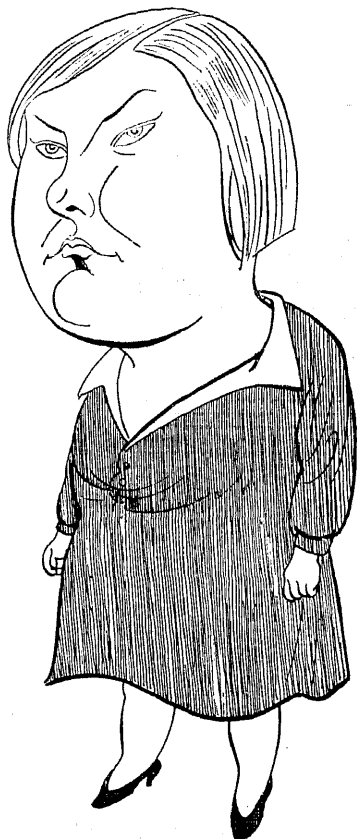
vähemalt kolm korda suuremat. Samuti vajame kööki vähemalt kolm korda avaramat ja ajakohasema sisseseadega. Ainult ülipingutuste tõttu suudab praegune köök rahuldada päevas 700 sööjat 400 asemel. Samuti on hädapärased vajalikud kohased hoiuruumid, kuhu võiks paigutada igasuguseid varusid, nii et terve aasta läbi võiks saada küllalt juur-, aed-, puuvilja (isegi värskelt) j. m. Praegu ei ole kohaseid hoiuruume kõige lihtsamategi varude jaoks. Ei tohiks ka pidada utopiaks oma majapidamise omamist suurema talundi näol, kust üliõpilasköök saaks kõik tarvitsminevad tooresained. Pealegi poleks siis kunagi kahtlust ainete ehtsuses. Niisugune talumajapidamine tasub end mitmekordselt, kui ta on asjalikus seoses köögi tarvitustega. Peale muu oleks niisugusel talumajapidamisel ka teisi hüvesid, mis küllaltki tähtsad üliõpilaskonnale. Mis puutub aga ülikooli (põllumajandus- ja loomaretiteaduskonna) teadusliku töö rakendusse nimetatud majapidamises, siis peaks sealgi huvi tuntama asja vastu.

Lõpuks olgu tähendatud, et üliõpilaskond on teinud enam kui tänuväärse töö üliõpilasköögi siimaalse arendusega. Kuid tal on üliõpilaste modernemate toitumisnõuete suhtes veel palju muresid.

Mari Riising.

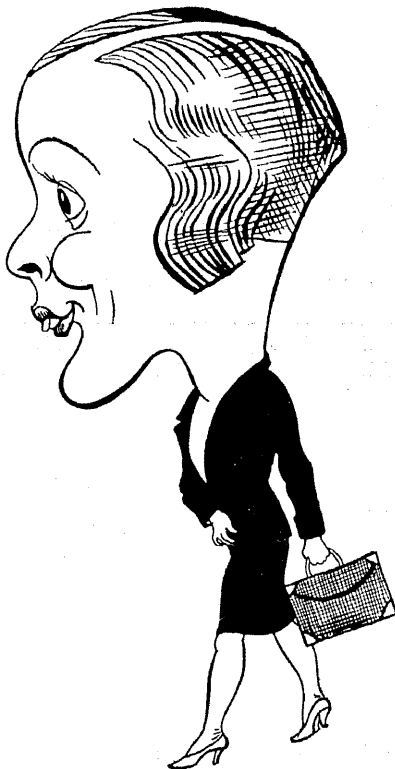

Tudengkonna tegelasi.

Ksv. Anneli Laasi.

Tudengkonna ülemsekretär. Isetumaid kaasavõitlejaid, lojaalsemaid liikmeid. Eriharrastus: plastiline tants.

Ksv. Elli Lepik.

Tudengkonna erasekretär. Tip-top. Korrektsus ise. Soojemaid hõimusoopru.

Ksv. Mari Riitsing.

Tudengkonna pereema. Võitleb rohke sõõjasperega — ainsaks relvaks külm rahu.

veerge, mida hulgad ahnelt neelavad, siis peaksid nad ausad olles vastama — sensatsiooni pärast!

„Ma ei usu mitte, et nad igakord kirjutavad kõmutegemise pärast. Ka neis on mingi moraaltunne, mis sunnib neid sulge haarama. Häda on vaid selles, et nad sageli lasevad oma sulel liiga vabalt lennata, mõtlemata tagajärgedele, mida nende kirjutis võib kutsuda esile.“

„Kahtlen küll. Kuid oletame, et see ka nii oleks. Mikspärast aga süüdistatakse naist alati enam kui meest ja miks tuuakse nende eksimusi alati kõmulisema kaste all kui meeste omi?“

„Teie tahate kõnelda jälle oma lemmikalast, ühesugusest mõõdupuust mõlemale soole,“ sõnab ta naeratades, tundes hästi mu mõt-

tekäikusi. „Olen mõnigi kord mõelnud selle küsimuse üle, kuid kaitsta ühesugust moraali ei saa ma mitte, sest mul on kahtlus, kas see on üldse mõeldav ja võimalik. Vahest on siin mõõduandvad psühhilised erinevused — mehe aktiivsus ja naise passiivsus. Kas olete mõelnud ka sellele?“

„Olen paratamatult pidanud mõtlema, sest kui midagi on püsinud aastasadu, siis peavad selleks olema kaaluvad põhjused. Ma ei eita naise ja mehe psühhilisi erinevusi ja neist tingitud mõnesuguseid lahkuminekuid eluideaalides, kuid peale selle peab ometi mõlemaid juhtima mingi ühine kõrgem moraal.“

„Moraal on alati relatiivne.“

„Tean seda. Ta on ajajärgest ja oma kandjate kultuurilisest tasemest. Kuid ühes on ta ala-

liselt muutumatu — kõigil rahvastel ja kõigil aegadel on olnud ikka midagi, mida peetud heaks ja midagi, mida peetud halvaks. On mingi kõrgem hüüs, mille järele kujundame omi ideaale.“

„Teie opereerite liiga palju ideaalidega, unustate liha ja vere, instinktid ja kired.“

„Ei unusta, mõtlen väga realselt. Kuid sellest hoolimata on ideaal ikkagi vajalik, sest ilma selleta ei oleks ka tõelisust. Kui ma ka oletaksin teie endise märkuse põhjal, et mees oma psühhiliste erinevuste tõttu on enam kalduv pahedele kui naine, siis ei saa ma kunagi leppida sellega, kui mees eksimusi tahab ette näha juba oma ideaalis ja vaadata neile kui paratamatusele, mille vastu mõttetu võidelda. Ma ei taha nimelt, et mees ennast ise kujutaks mutta vajuvana.“

Hoiatus.

(G. E. Luiga.)

Miina Hermann.

1. Hoi --- a sü - dani hoo - le - ga, nei - - u - ke - ne hel -- la! Ke -- va -- de on
sa - la - ja il - mund õi - e --- della. Ke - va - de on sa --- la --- ja
il -- mund õi - e --- della.

Õite vahel vagusalt
istub armu jumal,
vahib ümber kavalalt
mõttel vallataval.

Ja kus näeb ta südame,
mis ei hoita hoolet,
seda toob ta omale
nobedamal noolel.

Ideaal peab olema alati kõrge ja puhas.

„Olge enam inimene ja suhtuge neisse küsimusisises sallivamalt.“

„Olen seda ja suhtun inimesse kahtlemata suurema humaansusega kui terav noolemees. Tean seda, et ei ole inimesi, kes vastaksid absoluutse headuse mõõdupuule, sest sellistena kujutleme ükspäinis jumalaid. Vähe on ka neid, kes ei ulatu küll ülima mõõdupuuni, kuid keda peame siiski kõrgeiks kõlblaiks isikuiks. Kõige enam on aga harilikke halle igapäeva-inimesi oma pattude ja vourustega nii meeste kui naiste hulgas. Lõppeks on paratamatult mõlemate hulgas üks osa neid, kes vajuvad põhja. Seda ei suuda meie muuta, sest kuni on soid, on uppujaid. Kuni püsib hea ja kurja mõiste, on neid, keda sellega mõõdetakse. Kuid mõõta ei tule mitte ükspäinis teisi, vaid ka ennast. Elu kannavad edasi mees ja naine ühiselt, seepärast ei tohi ükski neist tahta olla uppuja ja oodata, et teda päästetakse ja teha etteheiteid päästjale, kui see peaks hakkama vajuma. Mõlemaid

peab kandma ühine tahe ülespoole ja mõlemad peavad aitama üksteist kus see vajaline.“

Mu kaasvestleja püüab korduvalt mind takistada tehes tõrjuvaid liigutusi. „Aga, armuline preili, see

Vil. Vilma Anderson.

Jurist, kes suudaks lisada paragrahvile kolmandagi keeru. Seltsi kolimiste tseremonii-meister. Eluaegne „Vernerit“ jüige.

kõik on ju enesest mõistetav,“ hüüab mu kõne lõpetades.

„Ja seda oligi vaja tõestada“ vastan naeratades. „Oleme siis jõudnud lõppeks ühisele arvamisele.“

„Tegelikult ei ole ju lahkumine-kud kunagi nii suured kui teoreetiliselt,“ vastab ta üsna tõsiselt.

„Annaks jumal.“

Aeg on lahkuda. Õiendanud arved väljume kokkvikust. Ukse ees jätame jumalaga, tema tõttab koosolekule, mina — kaudu Toomimäe koju.

Raagus puude all tõusen ülesse mäkke, peatun viivu kõrgel kaldal ja vaatlen linna tulesid. Mõtted aga uidavad äsjakäsitatud probleemide juures. Meelestub kauge leeriaeg ja mõtlen siis. Kui ma omakord oleksin kunstnik ja mul tuleks maalida teemale: mees, naine ja soo, siis kujutaksin ma punaseid roostevee loike, milles sukelduksid üksikud. Soo serval tõusval kõrgendikul aga kujutaksin meeste ja naiste hulki põgenemas soo mürgisse udu eest oma päikese ja oma jumala poole.

S. Pruuden.

Eteläsuomalainen Osakunta suvipidustusilt.

Sõpruslepingute sõlmimisest saadik on eesti üliõpilasorganisatsiooni deliikmeil üha enam võimalusi olnud osa võtta soome vastavate osakundade suvipidustusist, mis igal aastal mingis oma maakonnaosas peetakse. Soomlasel on nagu teiseks isamaa-armastuseks kujunenud armastus oma maakonna ja selle rahva vastu, ja suvel, kui akadeemilises töös on vaheaeg, söidavad noored külastama oma kaasmaakondlasi, viies kaasa elevust ja kogutud vaimseid varasid, tõestades seega, et nad pole unustanud kodukoha. Neil pidustusil võib panna tähele, kui võrt soe on suhe üliõpilaste ja laiemate rahvahulkade vahel Soomes.

Eteläsuomalainen Osakunta möö-

Elias Lönneröfi haul Sammatfis.

Curriculum vitae

ehk

kuidas ta tekkis, elas ja kadus.

Olla sündinud aastal — ? (tuleb järelte vaadata inventari-raamatust), millist fakti tõendavad ühest suust kõik kolm: puudulik, vähem puudulik ja mittesugugi puudulik.

Inventari-raamat (täpne ärakiri)

Asja nimetus: sõõgilaud	saabumisaasta: ?	karakteersed tunnused: tagasihoidlik, helepruun, pikergune, nelja nurgaga ja iga nurga all üks jalg.
-------------------------	------------------	--

Tema noorusest teavad nüüdsed põlvned rääkida vähe, möõdus vist üksluiselt. Viimased aastad, mis teres maailmas tuntud „halbade aegade“ nime all, need on kaudselt mõjutanud ka sõõgilaua elu. Kõige kurja juured: kriisid, depressioonid ja krahhid, eks need nähtused vähemas mastaabis ole esinenud ka laua elus.

Meelestub üks formine jõulupuu pidamine. Majandusteadlastest majaema oli pannud maksma juhtsõna „kokkuehit“ tanguvorstide ostmisel. Õhtul ehtis sõõgilauda 1¼ gr. verivorste vähem kui eelmisel aastail. Vahet märkasid muidugi kõik koosolejad ja igaüks püüdis võimalikult kiirelt päästa, mis päästa suutis, tähelepanemata missuguseid kannatusi pidj üle elama laud selle pealetungi puhul.

Kord ehitati ta jälle lillede ja iga-suguste maiustustega. Siis peeti ta pinnal hästi sisukaid ja meeliülendavaid kõnesid, sõna otsekohesest tähendusese lauakõnesid, mitte aga lauaäärseid pärandakõnesid, nagu neid tavaliselt eksikombel tarvitatakse lauakõnede nime all. Sealjuures laud aga ägas ja hoigas.

Halle argipäivi täis meeletibedust laua ellu tõi kaasa enesega ping-pongi-

taud. Nii kui igal taudil oma halbu kalduusi, nii ka selle kergespordi haru üheks nõrkuseks oli, et vajas head lauda. Æeti algul läbi sõõgilauaga. Lauakene sai tunda oma turjal hüplevaid pallikuulikesi igasugu süsteemi kätest. Nagu noaga lõikas laua hinge viimistletud mängija kindel hoop, kergem juba kanda oli algaja tukslev löök, millele ta fihtipeale üldse ei reageerinud. Igas ebaõnnestunud löögis oli ta muidugi süüdi.

See nõiatants kestis, kuni kõrge juhatus kutsus ühel ilusal päeval välja diplomitud fislereid ja puusepad, kes mõõtsid millimeetrilise täpsusega pik-kuse ja laiuse. Kerkis sellel olusel siis nooruslikult värske ping-pongi laud.

Vahepeal saabus II seeria Egiptuse nuhtlusi. Tuli kolimine uude korteri, milline saatuse kiuste oli hästi keerdtrepiline. Kõige kindlameelsem kaasvõitleja pidi paendumale keerdtrepi reeglitele, pidi aimama, kus kummarduda ja millal sirgu ajada. Truuks oma väli-sele vormile jäi aga laud. Selguseta jäi ta salapärase kindluse põhjus. Vaatamata tõmbamisele või lükkamisele ei tulnud ta lahti ega läinud ta kokku.

Laua kannatustele krooniks sai ta traagiline lõpp. Ta aimas vist unes, et jälle tuli kolimine ja teist korda kõietantsijana balanseerida õhus III-nda korra akna ees, kus kindla maaga ühendas üksainus niit, seda ei suutnud ta kõikumata karakter enam kujutleda. Ta lähenes kiirelt oma lõpule. Algas see suure trilli- ja tralliga — mardipõeva eelõhtuga. Rapa rapi-fera pariisi-kõõgi aurud hingas laud veel kuidagi sisse, isegi hanerasava hurmava lõhna puhul seisid ta kui kalju omal kohal, kuid siis...

Saalis toimus mardisantide ja sokste fotografeerimine. Iseenesest ju kultuurne toiming. Laoti ritta toole, agaramad nai-

sed okupeerisid need, „kavalerid“ istusid oma südamedaamide jalge ette. Istu-jalle järgnes kirju rida seisjad. Siis veel üks rida nende taha, ikka pea kahe pea vahele. Lõpuks tuli otsida üliloomulikke vahendeid, kuidas oma tähtsat nägu plaadile jäädustada. Seal leu-tas üks vaimukas pea sõõgilaua kui hästi ruumika ja tugeva. Toodi ta suure juubeldamisega saali ja peale ronis rahvast nii palju kui mahtus. See koht just meelitaski õilsaid hingi, sest üks püüa ju iga tudeng kõrguste poole.

Võidurõõmsalt oodati ühes alloleja-taga magneesiumi plahvatust, igaühel suu naerul, poos ülihea, miimika viimistletud. Süüdati ees „gaasilatern“, mõne minuti järele pidi kostma pauk, kuid varemalt kostis üks tugev ja võimas mürtsahtus — krahh. Selle järele sekund hauavaikust. Frondi eesrindes oli seisukord muutuseta. vaenlase pomm oli tabanud seljatagust väge. Sai tõeks sõna, kes end ise ülendab, seda alandatakse! Kogu kõrgele üles jõudnud noorus oli kokku varisenud ja pidi orienteeruma uues ümbruses, kesk valutavaid inimluid ja õnnetuse põhjustaja tüükisei.

Jäi üle konstaterida kurba fakti: see ilus ja suur ning võimas sõõgilaud oli purunenud peeneiks pilpaiks, tuhandeks killuks, milliseid eduga võis kasustada ja kasustati korteri ahjude-seeria seast kõige miniatiürsema kütteks.

Nii pole ta maisest kestast järele jäänud peaaegu midagi, välja arvatud mõni kild mõne kannatada saanud muinasteadlastest kaasvõitleja laua sahtlis.

Sic transit gloria mundi . . .

Kuid mälestused ta õilsast hingest elavad põlvest põlve.

Üürjessmeni.

Sõpruslepinglasi Karjalohjal.

dunud suvipidustused peeti 4. ja 5. juulil Sammatis ja Karjalohjal.

Laupäeva pealeõunaks kogunevad osavõtjad Helsingi üliõpilasmaja ette. Enne teele asumist kinnitatakse igale suvipäevist osavõtjale rinda valge karikakar — Osakunta valge-kollase sümbol. Algab sõit kolmel mugaval omnibusel ligi 100 klm.-pikkusele teekonnale. Olevat traditsioon, et ilmad sel ajal püsivad ilusad; näib, et kõne all olevate pidustuste ilmad ei püta rikkuda „traditsiooni“. Sõidukite liikuma hakates tõuseb ülemeelik tuju. Pääsevad valla laulud — need tudengi alalised saatjad; näib, nagu ei tahakski tulla neile lõppu kogu pikal teekonnal. Läbi Soome järverohke maastiku. Kiiresti kaovad kilomeetrid. Peatume kohati, külastame üht kui teist maakonna vaatamisväärsemat kohta tee ääres. Muuseumi viibime ka Elias Lönnrot'i sünnikülas Paikoris ja „Kalevala“ autori elumajas

— lihtsas talutares. Nähakse siin säilunud huvitavaid ja väärtuslikke esemeid.

Õhtu saabudes jõutakse Sammatisse, kus on Noorsooseltsi majas esimene tutvumisõhtu. Mööduvad vaid mõned tunnid, ja tunnend tõe-poolest, et oled heade sõprade hulgas. Pühapäev algab hommikuse jumalateenistusega Sammati kirikus. Järgneb päevane kava: Sõidud maal ja veel, kohvid, supelused jne. Eriti lõbusaks kujuneb sõit Lohja järvel kolme üksteise külge kinnitatud mootoril, samuti huvitavaks käik Tarnhola koopasse, mille on vesi uuristanud aegade jooksul sügavasse kaljusse. On pisut öudne laskuda küünalde valgusel sellesse väikesesse põrgusse, kus tilgub hallitanud seintelt ja laest niiskust. Ent vaatamata ei jäta keegi seda looduseharuldust. Vaheldusrikas päev lõpeb peoõhtuga Karjalohja suures nägusas seltsima-

jas ümbruskonna elanike rohkel osavõtul.

Pidu avatakse kõnede ja tervitustega, mis olid ta olulisemaks ja sisukamaks osaks. Neile järgneva eeskava täidavad Eteläsuomalainen Osakunta üliõpilased, pakkudes väärtuslikku muusika, deklamatsiooni ja muu alalt. Peale eeskava algab tants, mis kestab niikaua, kuni väljas hakkab juba valgenema.

Enamus üliõpilasi sõidab omnibusel tagasi Helsingisse, kuna eesti külalised ja osa Eteläs. Osak. üliõpilasi on palutud külla hr. prof. Saalase, teispool järve, looduslikult ilikauni neeme ninas asuvasse suvilasse. Juba üsna väsinuna istume paatidesse ja sõuame hallis hommikuhämaruses esimeste päikesekiirte piludes surmvaiksel järvel, ainsaks saatemuusikaks aerude korrapärased löögid ja vee tasane sulin.

Viimase päeva veedame puhkuse tähe all, mida siin keset kaunist loodust on võimaldatud küllaldaselt. Pererahvas on lahke, ilm viimse võimaluseni soe ja päikesepaisteline. Parimat mälestused võtame siit kaasa.

Õhtu eel valmistume ärasõidule Helsingisse, kuhu jõuamegi üsna hilja. Kogu pidustusteseeria lõpeb Üliõpilaskahvilas, nagu ta seal algaski tervituskohviga.

Asunud teisel hommikul kodule, võtame kaasa palju ilusaid muljeid, palju häid väärtuslikke mälestusi ja läkitame parimaid tervitusi sõpruslihtlastele teispool lahte. „Nagemiseni Eestis!“ — Ja aeglaselt hakkab laev eemalduma sadamasillast.

Hilja Aasa.

Edustuse koosolekuteateid.

Koosolek 6. IX. 31 kl. 21.

Koos 19 ksv!!

Juhatab ksv! Paalmann, protokoll ksv! Veidenbaum.

Päevakorras: 1. Protokoll. 2. Juhatus otsuste kinnitamine. 3. Valimised. 4. Läbirääkimised.

Koosoleku juhataja teatab, et Edustuse koosseisuses on järgmised muudatused:

Nimekirjast nr. 1 lahkunud ksv! G. Elmanoviš, asemele kutsutud ksv! Tamara Koch. Nimekirj. nr. 2. lahkunud ksv! M. Lugus, asemele kutsutud ksv! Lilly Mihhels. Nimekirjast nr. 5 lahkunud ksv! B. Karro, asemele kutsutud ksv! Eugen Püss. Nimekirjast nr. 7 lahkunud ksv! E. Tikenberg ja A. Aljas, asemele kutsutud ksv! Julius Juhkental ja Möttus. Nimekirjast nr. 9 lahkunud ksv! V. Kornel, asemele kutsutud ksv! Herman Üksti.

1.

Protokoll eelmisest koosolekust kinnitatakse ühel häälel.

2.

Juhatus esitab Edustusele kinnitamiseks otsuse: E. V. Tartu Ülikooli Üliõpilaskonnal ei ole mingit tegemist ega sidet Tartus asutatud Saksa eraakadeemia õpilaskonnaga.

Otsus kinnitatakse ühel häälel. Kuna läinud õppeaastal Ülikooli Valitsusele saadetud märgukirjale õigusteaduskonna õppekorralduse asjus seni mingisugust vastust saanud ei ole, on juhatus asja uuesti kaalunud ja otsustanud esineda Ülikooli Valitsusele meeldetuletusega õigusteaduskonna õppekorralduse asjus saadetud märgukirja kohta vastuse saamiseks.

Otsus kinnitatakse ühel häälel.

3.

Valimisele tulevad kandidaadid Edustuse liikmete lahkumisega tüh-jaks jäänud kohtadele:

Juhatus abilaekuriks valitakse ksv! A. Dreving (sakslane) poolt 17 h. erap. 1.

Sportitoimkonna juhatajaks vali-

tase ksv! E. Sild (Eesti korporatsioonide rühm) poolt 17 h. erap. 1.

Üldtoimkonna liikmeteks ksv! O. Vahtrik (Eesti korporatsioonide rühm) ja ksv! L. Mihhels (Eesti naiskorporatsioonide rühm) mõlemad poolt 17 h. erap. 1.

Revisjoni-toimk. liikmeteks ksv! Kõll (Eesti korporatsioonide rühm) ja ksv! Üksti (üliõpilaskogude nimekiri) mõlemad poolt 17, erap. 1.

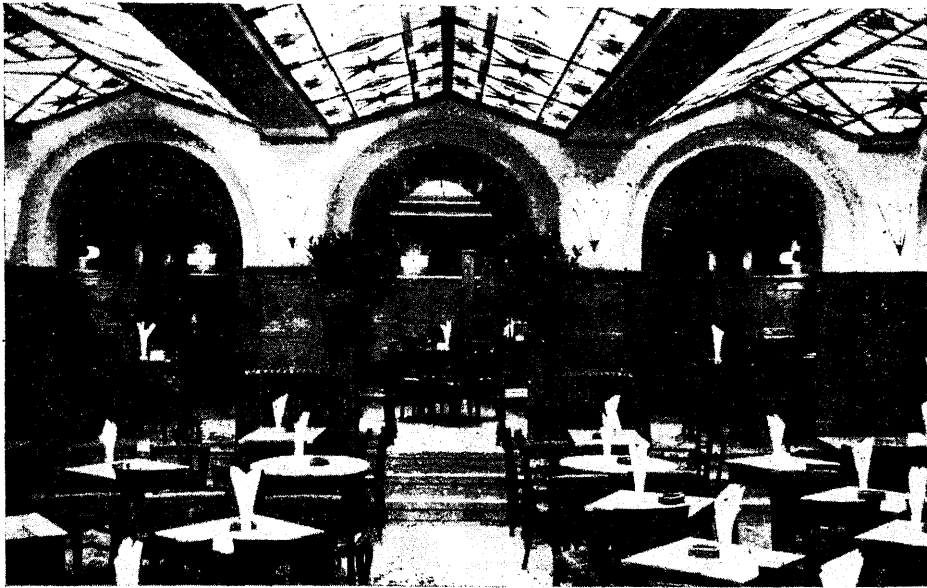
Välisloimkonna liikmeks ksv! Juhkental (Eesti korporatsioonide rühm) poolt 17 h. erap. 1.

Lugemislaua-toimkonna liikmeks ksv! Sild (Eesti korporatsioonide rühm) poolt 17 h. erap. 1.

Sportitoimkonnast lahkunud kehalise kasvatusse instituudi esindajate kohtade täitmise otsustatakse jätta toimkonna kaaluda. Avaldatakse arvamis, et sportitoimkond võiks kaasa tõmmata veel muid spordiga tegelevaid organisatsioone.

4.

Läbirääkimiste all sõna ei võeta. Koosolek lõpeb kell 22-15.

Osa äsjaavatud kohvik „ATHENA“ ruumest.

asetatud valgustus-sisseseade. Samuti on vaatamisväärt kunstnik Areni panood.

Kohviku ruum on ehitusviisilt sopiline, rõdude kaudu „vaikseid nurgakesi“ moodustades.

Ehitus on tehtud kunstnik-arhitekt M. Willeri juhatusel ja kavandite järele. Painutatud ja värvilised klaasid on J. Puustusmaa töö.

Kohvikul on oma kondiitriäri, kus valmistatakse kooke, saiu, torte, shokolaadi, martsipaani, marmelaadi jne.

Neil päevil avati **Tartus, Küütri tn. 1** uus ja moodne esimese järgu kohvik

„ATHENA“

ühes kondiitriäriaga.

Kohvik on täiesti moodne ja võib õigusega öelda — ilusam ning mugavam kogu Eestis.

Huvitavaks teevad ruumi kohviku üldilmega kooskõlastatud mööbel, punasest puust paneel-seinad ja painutatud värvilised klaasid lagi, mille peale

Akadeemilisele tasapinnale vastavaid filme näete Tartus kino

CENTRAL'IS

Linastusele tulevad lähemal ajal maailma filmiproduktiooni kõige paremad heli-filmi teosed

- 1) Euroopas suure edu osaliseks saanud PAUL ABRAHAMI viisirikas helioperett

„Victoria ja ta husaar“

Peaosades filmisuurused: IVAN PETROVITSCH, uus tõusev täht FRIEDEL SCHUSTER, kuuluis tenor MICHAEL BOHNEN, GRETEL THEIMER ja koomiker ERNST VEREBES.

- 2) Suurfilm, mille heledas säras kahvatuvad kõik seninähtud filmiteosed

„Kongress tantsib“

Peaos.: LILIAN HARVEY, WILLY FRITSCH, LIL DAGOVER ja CONRAD VEIDT.

- 3) Elegantseim ja meeleolurikkaim heliteos

„Mees tellimise peale“

Peaosas daamide lemmik WILLY FORST.

Lugupeetud akadeemiline pere!

Tarvitage ise ja õhutage tarvitama kodumaa tööstuse saadusi, eriti UNION jalanõusid, mis kõigil näitustel oma nägususe ja vastupidavuse tõttu tulnud alati esikohale.

Kõige austusega

Saapatööstus

Tallinnas.

VABRIKUKAUPLUSED:

TALLINNAS: Viru tän. 1
" Kuninga t. 5.
" Maakri t. 28.
" S. Tartu nr. 61-c
TARTUS: Suurturg 10
" Kaubahoov 36
NARVAS: Joala 22.

Eesti Rahvapank

Asutatud aastal 1920.

Tallinn, S. Karja tän. 19, omas majas.

Telefon: 425-55 / Telegr. aadress: Rahvapank, Tallinn

Ühistegeliste asutuste keskpank

Toimetab kõiki pangaoperatsioone. Oma laialdase korrespondentide võrgu kaudu otsekohene ühendus kõigi kodumaa linnade, alevite ja rahvarikaste kohtadega. Keskpanga liikmeks on 255 ühistegelise ja omavalitsuse asutust.

MAURICE MAETERLINCK: TERMIITIDE ELU

M. Sillaotsa tõlge. 180 lk., hind 2 kr., köites 2 kr. 50 s.

Maeterlinck on kirjanik, loodusevaatleja, filosoof. Need omadused on mõjuvalt kokku sulanud tema töis mesilaste, sipelgate ja termiitide üle. Need teosed on teaduslikud vaatlused, filosoofilised elusügavuste tabamised, kuid ühtlasi ka ilukirjanduslikule maitsejale meeldejäetavaks ja värskendavaks elamuseks. Lihtsad, selged, arusaadavad. Termiitide elus kujutab M. väikeste putukate võimsaid ühiskondi, kus valitsemas täiuslik kord, otstarbekohane organisatsioon, elukutsete maksimaalne väljaarendamine jne. Kujutab väikest putukat, kelle kultuur ja riik on inimeste kultuurist ja riikidest miljooneid aastaid vanem, kes suudavad kõike seedida tselluloosi, kasvatada ühest ja samast munast tarviduse järele täiesti erinevate kehaehitustega ja võimetega ühiskonnaliikmeid kas mehi või naisi jne. Maeterlinck märkab hirmuga, et kuhu inimkond mõnes suhtes püüab, sinna on termiidid ammu juba välja jõudnud — termiitide elu on nagu tulevikupeegel inimesele. Kes tahab näha, kuhu ähvardab viia elu mehhaniseerumine, tehnilised leiutused, see lugegu „Termiitide elu“. Kes tahab teada, kuipalju võib võita loodust — see lugegu „Termiitide elu“, sest termiidid on loodust võitnud mitmed-mitmed korrad mõjuvamalt kui inimesed.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

Akadeemilisi teateid.

Ülikooli lõpetasid.

Usuteaduskonnas: Boris Aareandi (Fr. Liviensis) ja Karl Kool (Rotalia).

Õigusteaduskonnas: Gerhard Jagomägi (EÜS) ja Udo-Evald Volmer.

Majandusteaduse osakonnas: Herman Evert (Liivika), Reinhard Livamägi (Liivika) ja Anton Savi.

Filosoofiateaduskonnas: Maria Puusepp-Soo (Ilmar) — eesti keele alal.

Matemaatika-loodusteaduskonnas: Mihkel Arenberg.

Põllumajandusteaduskonnas: Osvald Klimberg — cum laude, Eduard Konsin (Ugala), Eduard Rubel (Revelia) ja Artur Rööp (EÜS).

Ülikooli eeloleva aastapäeva kava

1. detsembril s. a. on ülikooli valituse poolt vastu võetud. Pärast pidulikke jumalateenistusi ülikooli kirikus algab aktus ül kooli aulas kell 12 p. Aulasse kogunevad seks ajaks õppejõud, üliõpilased ja kutsutud külalised. Punkt kell 12¼ ilmub aulasse rektor ühes prorektorite ning auvõõrastega.

Aktus algab üliõpilaskoori lauluga, sellele järgneb rektori avakõne ja tervitused. Peokõne peab matemaatika-loodusteaduskonna esindaja. Järgneb aruande ettekandmine rektori poolt, kes ka tänavuste auhinnasaajatate nimed teatavaks teeb.

Õhtul kell 7 on ülikooli võimlas akadeemiline õhtu, millest osa võtavad õppejõud, assistendid, üliõpilaskonna Edustuse liikmed, laureaadid ja kutsutud külalised.

Dotsendi k. t. K. Tagepera valiti loomaarstiteaduskonna dotsendiks.

Üliõpilaste arv vähenes 582 võrra.

Käesoleval sügissemestril eksamirikuleeriti 235 üliõpilast, kes ei ole selle semestri õppemaksu tasunud.

Üliõpilaste nimekirjast kustutati 344 üliõpilast, kes käesoleval poolaastal õppinisele ei ole ilmunud.

Kindral Laidoneri nimelise

invaliidide-kapitali komitee stipendiaatideks on määratud Boris Aareandi, Aleksander Kalmel ja Bernhard Kullak.

Ülikooli nõukogu otsustas

neile matemaatika-loodusteaduskonna üliõpilastele, kes kuni 1. det. s. a. sellekohase palve esitavad, anda võimaluse vana kava alusel ülikooli lõpetada: a) kuni käesoleva õppeaasta lõpuni, s. o. 31. maini 1932. a. neile, kes lõõtanud õppekavade 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13 ja 14 alusel ning b) kuni 31. jaan. 1932. a. neile, kes lõõtanud kavade 1, 2 ja 8 alusel.

Prof. A. Fleisch'ile

lubati jätkata õpetegevust järgneva viie aasta kestel saksa keeles.

Sport.

Käsiõpallivõistlused läflastega.

Laupäeval 30. okt. ja pühapäev. 1. nov. mängisid Tartus Läti üliõpilaskonna käsiõpalli meeskonnad ja naiskond. Nimetatud võistlusreidel käis läflaste käsi halvasti, nad ei suutnud toime tulla ühegi võiduga.

Esimesel mängul läflastega läks tulle Tartu üliõpilaskonna võrkpalli meeskond, koosseisus: ksv!!! Tamm ja Randmer (Sakala) ning Erikson, Jakobson, L. Pehap ja A. Pehap (viimased neli EÜS-ist) Eestlastel oli hõlbus asi võita suure ülekaaluga, tagajärjega 15:3 ja 15:4. Tasavägine oli aga heitlus korvpallis, kus eestlaste poolt käis mängus kaks koosseisu: Tallinna ja Tartu NMKÜ mängijad; esimeses — Miller ja Zimmermann (EÜS), Vikstein ja Vikat (Sakala) ja Riiberg (Fr. Estica) ja Tartu NMKÜ koosseis: Erikson, L. Pehap ja Jakobson (EÜS), Mällö (Fr. Estica) ja Keres. Põnev ja kaasakiskuv heitlus algusest lõpuni andis lõpptulemusena eestlastele napi võidu 34:32. Samal õhtul mängis veel läti naiskond E. A. Spordiklubi naiskonna

vastu Lõppresultaadiks jäi EASK-i võit 15:7 ja 15:2.

Pühapäeval oli läflaste esimeseks vastaseks korp! Sakala võrkpalli meeskond. Hästi mängiv Sakala meeskond võitis esimese game'i kergelt 15:2 ja tugeva lõppspurdiga ka teise game'i 15:12.

Võrkpalli-võistlus läti ja eesti naiskondade vahel andis eesti naiskonnale suure võidu — 15:1 ja 15:3.

Võistlusteseria viimases heitluses läksid kokku läti korvpallimehed Tartu NMKÜ-ga. Esimene poolaeg oli õige tasavägine (19:17), kuid teisel poolajal murdus läflaste vastupanu ja lõppresultaadiks jäi NMKÜ tugev võit — 45:27.

Pühapäeva keskpäeval peeti muuseas ka mitteamelik korvpallivõistlus eesti ja läti naiskondade vahel, mis nagu kõik eelmisedki mängud, andis võidu eestlannadele — 25:3.

Kokku võttes pidid läflased seega koju tagasi pöörduma seitsme kaotusega!

Ülikooli teenistusest lahkusid

füsioloogia-instituudi vanem assistent dr. med. Renata Beckmann, vaimu- ja närvihaiguste kliiniku noorem assistent dr. V. Kiss ja piimanduse-kabineti noorem assistent Villem Pettai.

Ametisse kinnitati

stud. med. Elmar Karu — vaimu- ja närvihaiguste kliiniku noorema assistendi k. t., mag. chem. Arno Vilpert — mullateaduse ja agrikultuurkeemia kabineti abiassistentiks, Johannes Hindriks — piimanduse-kabineti nooremaks assistendiks ja stud. Aksel Müller — loomaarsti teaduskonna noorema assistendi k. t.

Teenistusaega pikendati

haavakliiniku noorematele assistentidele dr. F. Leesik'ule ja dr. V. Steinfeldt'ile, meteoroloogia observatooriumi siinopiikule A. Ohu'le ja vanema assistendi Elmar Maalmann'ile.

Üliõpilasorganisatsioonide aasta-päevi.

21. novembril — Korp! Amicitia.
26. novembril — Korp! Vironia.

Diploomitud edasiõppijad

mag. A. Kurvits (pedagoogika alal) ja Valter Männik (tsiviilõiguse alal) kinnitati aastaks diplomitud edasiõppijaks edasi.

Dr. H. Kruus — erakorraline professor, dr. H. Sepp — dotsent.

Ülikooli nõukogu valis Eesti ja põhjamaade ajaloo õppetoolile: Dr. phil. Hans Kruus erakorraliseks professoriks ja Dr. phil. Hendrik Sepp — dotsendiks.

Esimese õppekohustused fikseeriti järgmiselt: Eesti ja üldse Baltimaade ajaloost vanem aeg kuni Ordu langemiseni, uuem Eesti ja üldse Baltimaade ajalugu Vene aja algusest alates; Vene ja Poola (koos Leeduga) ajalugu ja Soome uuem ajalugu Vene ajast alates.

Teise õppekohustused on järgmised: Soome ajalugu kuni Vene ajani, Rootsi, Taani ja Norra ajalugu Eesti ja üldse Baltimaade ajaloost Poola ja Rootsi alg ning tarbekorral majandusajalugu majandusteaduse osakonna üliõpilasile.

Mõlemad valitud õppejõud esitatakse haridusministrile kinnitamiseks.

Prof. David Rootsmann

valiti astronoomia- ja astrofüüsika õppetoolile korraliseks professoriks.

Magnd. Theodor Korsakov

valiti avalikõiguse õppetoolile dotsendiks 5 aastaks edasi.

Oma õpetegevuses Tartu ülikoolis on dotsent Korsakov silma paistvat edu saavutanud; juba 1928. a. kevadsemestril algas ta eksamineerimist eesti keeles ja 1929. a. sügisel on asunud loengute pidamisele eesti keeles. Eesti keele on ta niivõrt ära

õppinud, et ta seda nii kõnes kui ka kirjas valdab.

Eestis on dots. Korsakov Eesti Entsüklopeedia kaastööliseks riigiõiguse alal ja avaldanud rida artikleid ajakirjanduses. Majandusteaduse osakonna korraldamise tööist on ta osa võtnud.

Prof. M. Kurfsinskile

lubas ülikooli nõukogu pidada loenguid saksa keeles kahe aasta jooksul, tingimusel, et ta selle aja kestel järgjärgult siirdub oma õppetöös eesti keelele, eksamineerides algusest peale eesti keeles.

Ülikooli majandusosakonna liikmeiks

valiti järgnevaiks 2 aastaks prof. A. Lütts (endine liige) ja prof. G. Rägö (uus).

Ülikooli rektori ja prorektori valimine

on kindlaks määratud teisipäeva peale 17. novembril 1931. a. k 6 õ. ülikooli aulas.

Valimistest võtavad osa kõik professorid ja dotsendid, esindajate kaudu teised õppejõud (eradoitsendid, õppeülesandetahtjad, abiõppejõud, prosektorid) ja ülikooli raamatukogu juhataja.

Õiendus.

Eelmise nr.-i ülikooli lõpetajate nimestikust tuleb kustutada Boris Andevei kui nimi, mis eksikombel lehte sattunud.

Toimetusele saadetud.**Ylioppilaslehti nr. 18, 19, 20.**

Ylioppilaslehti viimaseid numbreid iseloomustavad rahvusluse ja hõlmuküsimused. Lähenev talv ühes raskenevate oludega tööpuudust kannatavas tööliskonnas on saanud üliõpilaspere põlevamaks mureks. Nr. 19 sisaldab asja kohta pikema kirjutise pealkirjaga „Raske talve künnisel“. Soome üliõpilaskond tunneb soojalt kaasa töötutega. Töölisperet varitsev hädaoht töötute naol on kõige tõsisemas mõttes kogu maad ähvardavaks hädaohuks. Selle vastu võitlemine on otsekohene võitlemine vabaduse ja iseseisvuse eest, kuna on kindel, et tööliskonna mardumisega murdub kogu maa.

Üliõpilasringkonnas on töötute raske olukord leidnud pikemat kaalumist ja viinud üksmeelsele otsusele: kõigis Osakondades on vastu võetud otsus, et kõik üliõpilased soostuvad vabatahtlikult andma käesoleva semestri

igal kuul oma sissetulekuist 10 Smk. töötute aitamiseks.

Samas suunas on ette võetud teisigi nimetamisväärseid samme: Üliõpilaskonna poolt vallitud toimkonna algatusel leiab 2. okt. aset annetuste vastuvõtmine ja tänavakorjandus töötute heaks. Ülikool ja keskkooli viimased klassid on sel päeval suletud.

Olles veendunud asja tähtsuses üliõpilasnoorsugu loodab eeskujuga ergutada kaasa tulema ka laiemaid ringkondi ning loodab tasandada külma vaheseina haritlaskonna ja tööliskonna vahel. (Ylioppilaslehti nr. 18).

Nr. 19 sisaldab pikema arutlusi ja ülevaateid osakondade kaudu ette võetud kodu-uurimise tööst ning selle senisel tulemusel.

Kõigis numbrites lelab käsitlust ülikooli soomestamise ja soome keelsuse ning meelsuse küsimus koolides. Üliõpilaskond ootab rahvaesinduse lähemaid samme, ootab soome keele ja meele

mõjulepääsu. „Mitte rootlase vastu, vaid eelkõike soomlase õiguste poolt on meile kohus võidelda“, püstitab juhtmõtte nr. 19 juhtartikkel. Samas numbris on antud ülevaade maakoolide oludest ette võetud uurimuste põhjal. Andmed tunnistavad rootsi keelsuse ja meelsuse suurt võidukäiku maakoolides.

Nr. 20. pöörab erilist tähelepanu hõlmuküsimusele, peaaesjalikult Ingeri ja Karjala oludele. Ingeri ja Karjala olud kutsuvad soome üliõpilaskonda võitlusele hõimluse eest, millel on sama tähtis osa kui võitlusel soomluse eest. Ingerl vajab abi, vajab rahalist toetust, rliideid ja toitu. Ylioppilaslehti kaalub küsimust, kas ei oleks hõimlastele abi hankimine ühendatav töötute aitamis-töödega.

Samas numbris on kirjeldus Eesti-Ingeri kiriku õnnistamisest, millest osa võttis terve jõuk soome üliõpilasi.

Viimasest kahest numbrist käib läbi tähelepanuvääriv kirjutis „Soome rahvusvapist.“

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 kr. aastas, 1½ kr. semestris.

ENÜS-i poolt erinumbrist toimetanud: A. Hallik-Oli, L. Ilves, M. Jürgen, A. Laasi ja S. Pruuden.

Vastutav toimetaja: Erika Veidenbaum. Tegevtoimetaja: Bertram Karro. Liikmed: Lilly Mihhels, Jaan Ots. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Esimesed Cestis

Inglis sigaretid
ALBION
 20 TK. AINULT 40 SNT.
 A/S ASTORIA.

Meie

- 1) Lõhnaõlid ja kölniveed: Pompadour Königsflieder, Quelles belles fleurs j. n. e.
- 2) Divinia, Jaapani ja Oriental puudrid.
- 3) Iluduskreemid nagu: Odorcreame, Kase kreem ja Coldcream.
- 4) Kääntelakk, hambapasta, huulte- ja kulmupulk on

PARIMAD

Osike ja toefage kodumaa tööstust.

A/S. „ODOR“

TARTU PANK

ASUTATUD 1868. A.

Keskasutis: TALLINNAS

Algasutis: TARTUS

Osakonnad: Viljandis, Põltsamaal, Pärnus, Võrus ja Rakveres

Toimib kõiki
pangaoperatsioonide.

Telegrammi aadress: DORPATBANK.

EESTI KINDLUSTUS A.-S. „POLARIS’e“ PEAAGENTUUR.

Pangaühendus Londonis: THE BRITISH OVERSEAS BANK, LTD.

P. Laursoni

Pesumaja ja keemiline
riiete puhastustööstus

„Estonia“

Tartus, Gildi tän. 7 ja Tähe tän. 70.

Võetakse vastu keemiliseks puhastamiseks kõiksugu siidi- ja villaseid riideid. Igasugu läike- ja lihtpesu pesemine ilma pesulõhkuvate aineteta (kloorita). Kardinate pesemine ja raamimine.

Töö ja hinnad väljaspool võistlust.

Kreem

Tedresan

kindel abinõu

vinnide ja nahaplekkide
kõrvaldamiseks.

Selle kreemi mõju seisab naha pleekimises, kusjuures nahk ei kestda. Juba mõni päev peale tarvitamist kaovad ebameeldivad plekid. Hind 80 s.

Tedresani tarvitamise vahel on soovitatav kreem

Regina Extra rasvaga

tarvitada, mis elustab nahka, andes temale nooruslikku värskust ja õrna jume. Hind 50 s.

Regina Extra rasvata

Parim abinõu naha ravitsemiseks ja eriti tarvitatav puudri alusena. Hind 50 s.

Samuti saadaval puudrid, lõhn-
õlid ja Eau d'Cologne.

A.-s. Prov. Jul. Lill'i

rohukauplustes: RÜÜTII 10, Narva 6.

Uudis

ÜLIÕPILASE KÄSIRAAMAT

Toimetanud
E. Kull

Uudis

SISUKORD:

264 lk. piltidega. Hind kr 1.75.

Ülikool. Ülikooli ajaloost — rektor J. Köpp, Ülikooli korraldus — prof. P. Põld, Usuteaduskond — prof. H. B. Rahamägi, Õigusteaduskond prof. J. Uluots, Õigusteaduskonna majandusosakond — dots. R. Mark, Arsiteaduskond — prof. A. Lülis, Filosoofiateaduskond — prof. P. Haliste, Matemaatika-loodusteaduskond — prof. H. Riikoja, Põllumajandusteaduskond — prof. A. Mathiesen, Õpetajakutsele ettevalmistumisest T. Ülikoolis — dir. J. Torik, väljavõtteid õppetööd korraldavaist määrustest.

Üliõpilasele. Tartu üliõpilasorganisatsioonide ajaloost — Ilmar Tõnisson, Tartu üliõpilaskond ja organisatsioonid — I. Tõnisson, Üliõpilaskonna Muusikasektsioon — A. Karafin, Ak. Meeskoor — L. Neuman, Kirjandust ülikooli- ja üliõpilasele kohta — R. Antik ja I. Tõnisson.

Raamatukogusid ja asutisi. T. Ü. Raamatukogu — Fr. Puksov, Ülik. õppeasutiste raamatukogud — E. Vigel, Arhiivraamatukogu ühes Bibl. Asut.- ja E. Kultuuriloolise Arhiiviga — R. Antik, Linna Av. Raamatukogu — M. Pukiis, Riigi Keskarhiiv — O. Liiv, E. Rahva Muuseum — F. Leinbock. T. Ü. j. a. Loodusuurijate Selts — H. Mühberg, E. Kirj. Selts — D. Palgi, Õp. Eesti Selts — E. Tender, Tartu Linnaarhiiv — E. Tender, Akad. Kooperatiiv — E. Kull.

Juhiseid. Üliõpilaste kohta käivaid määrusi ja stipendiume — F. Lamberf, Bergmanni abiraha — K. Parfs, Schamajevi kapital — A. Mägi, Üliõpilaste laenu — A. Simm, Praktilisi juhiseid — E. Kull.

Vajalik igale üliõpilasele ja kõigile neile, kes mõtlevad ülikooli astuda või üldse ülikooli kohta andmeid saada, — — — — Raha ettesaatmisel koju kätte saatmine meie kulul.

Akadeemiline Kooperatiiv
Tartu, Jaani 7, tel. 65.

Külastage

R. NAPP'I

TARTUS,
Küütri tn. 3

Eeskujulikke esimese järgu juuksetööstuseäri.

Daamide ja härrade jaoskond.

Võistlen:

töö headusega,
puhtusega ja aja-
kohaste tööhindadega.

HINNAD:

Juukselõik. daamidele ja	
härradele	35 snt.
Habemeajamine	15—20 „
Habemeajamise juures	
kaela puhastamine	5 „
Lokkimine daamidele 25—50	„
Manicure	75 „

Kulmude ja ripsmete värvimine.

Äris töötavad ainult esimese järgu valitud parima tööjõud. / Juuksed palutakse lasta lõigata äripäeviti, et ära hoida suurt tungi laupäeviti. / Kord külastanud, jääte meie tööga täiesti rahule ja soovitate ka teistele. / Jootraha ei võeta.

Kõige austusega: **Coiffeur R. NAPP**

Diplomeeritud juuksetööstuse meister.

Külastage.

Tartus, Küütri tän. 3. Äri avatud k. 8¹/₂—18¹/₂.
(RÜÜTII tn. nurgal)

A. JOSSET

Asutatud 1895. a.

TARTUS, KÜÜNI TÄNAV 4

PIDU-, TÄNAVA
JA SELTSKONNA

JALANÕUD

tuntud headuses.

„Üliõpilaslehe“
toimetus ja talitus

avatud teisip. ja laupäeval
kella 15—16.

Üliõpilasmaja III kord.

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920—1930
aastakäigud ja üksiknumbreid.

Vanemad aastakäigud 20% hinnaalandusega.

A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllevabriku

keedetud mõdu, limonaad, sooda, selters

on üldiselt kõige paremaks tunnustatud.

Aktsiaselts

Eesti Reisibüroo

Peakontor: Tallinn, Kinga 3, tel. 433-20 & 433-21.

Osakonnad: Tartu, Suurturg 7, tel. 3-72.

Pärnu, Rüütli tän., Endla majas, telef 113.

Piletikassad: Tallinnas, Balti jaamas, tel. 438-92 ja Tartu raudteejaamas.

Telegrammide aadress: „ERBO“, Tallinn, resp Tartu, Pärnu.

Raudteepiletite eelmüük:

- Kodumaal kõikidesse jaamadesse.
- Välismaale kõikidesse suurematesse linnadesse.

Esitused ja agentuur kõikidelt suurematelt Euroopa reisibüroodelt.

Ringreisupiletid turistidele.

Rahavahetus ja valuuta müük reisijatele.

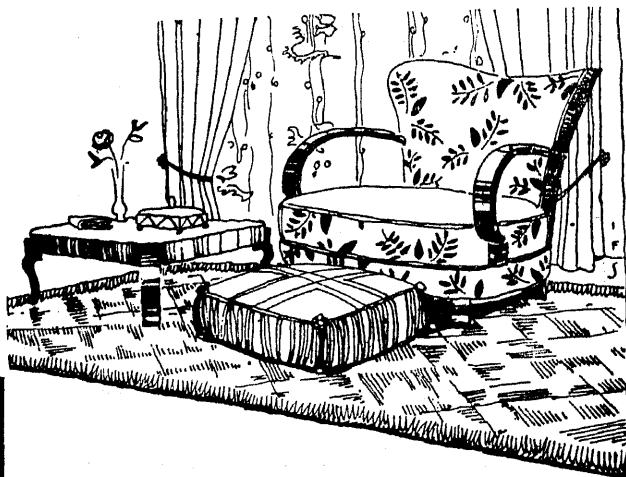
Välismaa passide ja viisumite muretsemine.

Laevasõidupiletid kõikidele kodumaa ja Baltimere liinidele.

Ookeanilaevade piletid Inglise, Saksa, Prantsuse, Rootsi ja Ameerika liinidele kõikidesse ilmaosadesse.

Kanadasse piletid Canadian Pacific Railway Co. liini peale.

Õhusõidupiletid „Aero“ ja „Derulufti“ liinidele.

Kui sõidate Tallinna,

külastage meie
mööbliladu

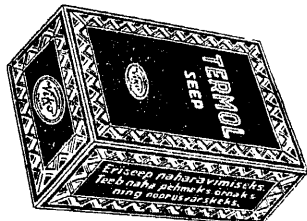
MÖÖBLITEHAS

A/S. „MASSOPRODUKT“

TALLINN, S. TARTU 61-a

TERMOL SEEP

on kosmeetilise keemia uusim saavutus ilu- ja terviseravi-vahendina ning ületab oma mõju tõttu kõik senised leiutised sellel alal.

Milles seisab nüüd TERMOL-SEEBI eriline mõju?

Teatavasti valmistavad erilised rakukesed naha all naha-rasva selleks, et nahka pehme ja elastilise hoida, ning teda välise mõjude vastu kaitsta. Nüüd on tavalisel tualettseebil see halb omadus, et ta ühes mustusega ka kaitsva naha-rasva kõrvaldab, mille tagajärjel nahk haigestub, muutub hapraks, lõheneb, omandab halva värvi ning avab kõiksugu haigusidudele juurepääsu organismi. Mida halvem seep, seda suurem tema hävitav mõju nahale.

TERMOL-SEEBI juures on need pahed kõrvaldatud.

Termol-seep sisaldab uuemat nahakosmeetikat TERMOL, mis seebi kahjulikku mõju paralüüseerib, nahka konserveerib, tema tegevust elustab ning teda värskeks ja elastiliseks muudab.

Iga naharavi ilma TERMOL-SEEBI tarvitamiseta annab ainult poolikuid tagajärgi.

Ainuvabrikandid: Labor. VIKO A.-S. Tallinnas.

Termol-seep on saadaval kõigis vastavais ärides.

EDUARD TASKA

ATELJEE JA ÕPPETÖÖKODA

Tallinna,

Rüütli tänav 32.

Telefon 11-58.

EESTI ALGUPÄRASEID KÄSITÖID

Iluköiteid

Albume

Kirjamappe

Käekotte

Mälestuste- ja

külaliste raamatuid

Au-aadresskaani ja muid

kaunistatud nahatöid

Märkuste raamatuid

Nimekaardi taskuid

Peegleid,

Pildi-, kirja-, kaardi- ja

Võtmetaske

Automaatselt avanevaid tikutoose

Suitsu- ja tuhatoose

Lugemise kaani ja paelu

Päevaraamatuid

Plokke

Paberossikarpe

Kirjahoidjaid

j. n. e.

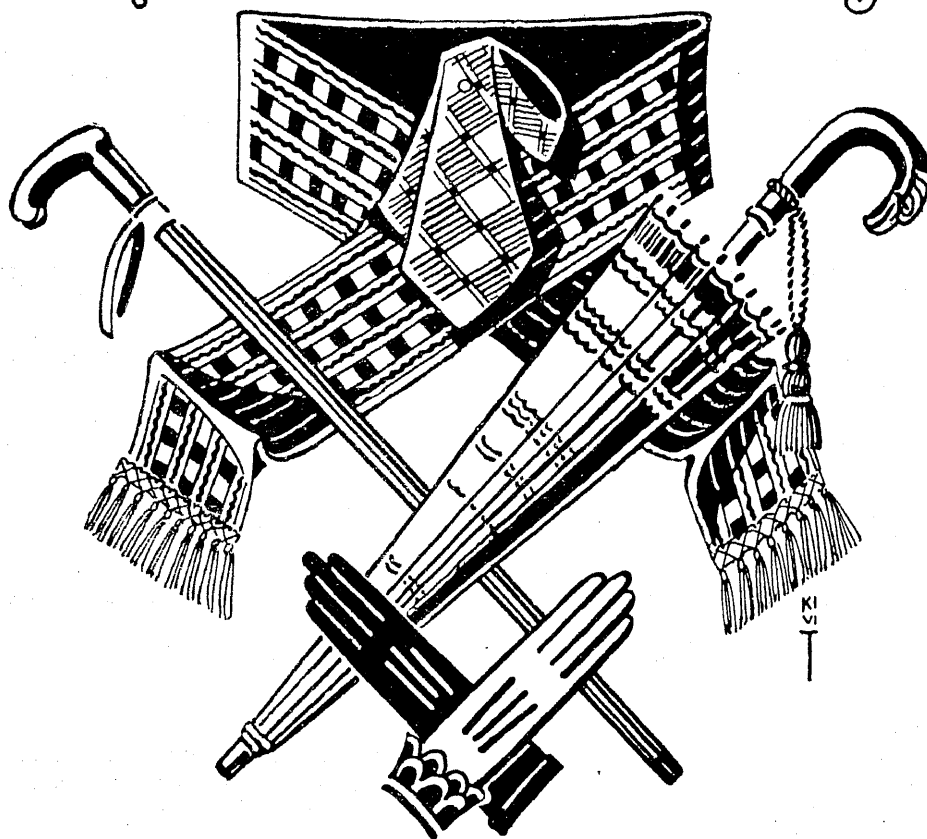
OMAS TÖÖKOJAS VALMISTATUD ALGUPÄRASED MATERJALID

AINUESINDUS
TARTUS

AKADEEMILINE KOOPERATIIV

JAANI 7, TELEFON 63

MOE, PUDU- JA PESUÄÄRI
VENNAD
LEPP

KAUBAHOOV № 2.
TELEFON 4-81.

TARTUS

PROMENADI № 2.
TELEFON 13-54.

Saada rikkalikus val. kõiki sügishooaja moe-, pudu- ja pesukaupu.

Üliõpilastele hinnaalandus. KAABUSID. Üliõpilastele hinnaalandus.

Limonaaditehas J. Nirk

Tartus, Pikk t. 14-16, telefon 3-34.

Asut. 1911. a.

Soovitab kõrges headuses karastavaid jooke:

Sidruni-sooda   Kristall

Sinalco   Apelsini

Aroom   ja palju teisi jooke.

**A.-S. «ROYAL-FILMI»
kinoteatrid:**

GLORIA PALACE' Tallinnas

ATHENA' Tartus

**Parimad hooaja uudisfilmid!
Mugavad ruumid!**

**ÜLIÕPILASTELE
eksamiteks meie pealaost.**

ÕPPERAAMATUD:

P. Bonfante, Rooma õiguse ajalugu 528+XII +16 lk. köitmata Kr. 8.75, köites 10.75.	
E. Kilkson, Füüsika praktikum Tartu ülikoo- lis 180 + VIII lk.	Kr. 2.60
V. Nõges, Kaubandusõiguse allikaist Ees- tis. 40 lk.	—,75
D. Glicksmann'i väljaandeid	

KONSPEKTE:

E. Mailend, Kriminaalõigus, 222 lk.	6.—
Br. Pärl, Haldusõiguse lüh. kursus 144 lk.	5.—
— „ — Finantsõigus. 112 lk.	4.—
Eestimaa õiguse ajalugu I—II 216 lk.	5.—
Administratiiv-protsess. 100 lk.	3.—
Politiiline ökonomia	6.—
Sissejuhatus filosoofiasse. 96 lk.	2.25
Loogika. 68 lk.	1.75
A. Tamm, Indo-Euroopa vanemad laenud eesti keeles. 24 lk.	—80

Peale selle mitmesuguseid vajalikke õpperaama-
tuid. Ilmumas uusi väljaandeid. Raha ettesaat-
misel kättesaatmine meie kulul.

AKADEEMILINE KOOPERATIIV
TARTU, JAANI 7. TELEF. 63.

Suuräri M. JÄNES

Tartus, Kaubahoov 10-11-12, kõnetr. 5-91

Asut. 1899. a.

Kõige vanem ja kõige suurem riidekaubaladu Eestis,

Soovitab rikkalikus valikus:

Daamidele:

Villaseid, samet- ja siid- kleidiriideid. Elegantsed crêpe-georgette, crêpe de chine, crêpe chamois, marocain, satin, ja veloutine siidid. Moodsaid mantli- ja kostüümiriideid, mantli plüüshe, ühevärvilisi ja kirjusid jne.

Härradele:

Kodumaa, eht inglise ja teiste paremate välismaa vabrikute ülikonna-, palitu-, jope- ja püksiriideid.

Igasuguseid voodririideid ja kraenahku.

Alaline uudiste juurdetulek.

Võrrelge ostmise korral minu kauba väärtust ja hindu!